

הבטחים

מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ

בניהול מיוחד

דוחות כספיים ביניים

ליום 30 ביוני, 2022

קרנות הפנסיה הוותיקות **עמיתים**

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר

דוח המנהל המיוחד ליום 30 ביוני, 2022

תוכן עניינים

<u>2</u>	<u>כללי</u>	<u>.1</u>
<u>2</u>	<u>אירועים והתפתחויות בתקופת הדיווח</u>	<u>.2</u>
<u>4</u>	<u>סיוע ממשלתי וגירעון אקטוארי</u>	<u>.3</u>
<u>5</u>	<u>כרית ביטחון לקרנות</u>	<u>.4</u>
<u>6</u>	<u>תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה</u>	<u>.5</u>
<u>8</u>	<u>תיאור הסביבה העסקית</u>	<u>.6</u>
<u>14</u>	<u>מצב כספי קרנות הפנסיה הוותיקות שהסדר</u>	<u>.7</u>
<u>21</u>	<u>תוצאות הפעילות</u>	<u>.8</u>
<u>22</u>	<u>השפעת גורמים חיצוניים</u>	<u>.9</u>
<u>23</u>	<u>בקרות ונהלים חיצוניים</u>	<u>.10</u>
<u>24</u>	<u>בקרה פנימית על דיווח כספי</u>	<u>.11</u>

1. כללי

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר הן "קופות גמל לקצבה" ו"קרנות ותיקות", כהגדרת המונחים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הפיקוח גמל") ובתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן: "תקנות מס הכנסה"), והן מאושרות ופועלות לפיהם. מטרת קרנות הפנסיה הוותיקות היא לספק ביטחון סוציאלי לעמיתים.

הממשלה החליטה בחודש מרס 1995 על סגירתן של הקרנות להצטרפות עמיתים חדשים החל מיום 1.4.1995, בין היתר, בשל גירעונות עצומים שהצטברו בהן.

בשנת 2003 חוקקה הכנסת תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), במסגרתו הוסף לחוק הפיקוח פרק ז'1, אשר החיל תכנית הבראה בקרנות הפנסיה הוותיקות. בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח (סעיף 78ז), מינה המפקח על הביטוח מנהל מיוחד לקרנות, וקבע להן תקנון אחיד (סעיף 78ט לחוק), אשר הוראותיו החליפו את תקנוני הפנסיה של הקרנות ביום 1.10.2003. אין לקרנות כולן הן גופים ללא כוונת רווח. כל משאביהן משמשים לתשלום קצבאות לעמיתים ולהוצאות התפעול. אין לקרנות הון עצמי, וכל כספיהן הם כספי העמיתים והגמלאים שהופקדו במשך שנים רבות והפירות שאלה הניבו, וכן כספי סיוע ממשלתי שהן מקבלות בהתאם לפרק ז'1 לחוק הפיקוח.

2. אירועים והתפתחויות בתקופת הדיווח

הנתונים המוצגים בפרק זה למעט בנושא אגד, הינם הנתונים המצרפיים לכל שמונה הקרנות:

חקיקה בנושא הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות התקציב 2021-2022 בפרק ג לחוק ההתייעלות הכלכלית שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה. בחוק נקבע כי מנגנון אגרות החוב המיועדות יחולף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה כך ש-30% מנכסי קרנות הפנסיה שעד חקיקת החוק הושקעו באג"ח מיועדות יושקעו בהתאם למנגנון שנקבע בחוק וייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית של 5.15% צמוד מדד.

ביום 27 ביולי 2022 התפרסם חוזר פנסיה 2022-3-2 המתקן את חוזר פנסיה 2006-4 לענין הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד.

החוזר התאים את הוראות הגילוי בדוח הכספי ובדוח האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות להן מונה מנהל מיוחד לקיומו של מנגנון הבטחת תשואה, כך שבמאזן החשבונאי ובמאזן האקטוארי נוספו סעיפים המשקפים את המדידה הנדרשת.

הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2022 כוללים את השפעת המעבר הצפוי ממנגנון של רכישת אגרות חוב מיועדות בתשואה ריאלית שנתית של 4.86% לתקופה של 15 שנים, למנגנון הבטחת תשואה ריאלית שנתית של 5.15% לתקופה של 5 שנים וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2022.

בהתאם להוראות החוזר השפעה זו נאמדה נכון למועד הדוחות בגידול של 450 מיליוני ש"ח בהתחייבויות הפנסיוניות, בניכוי סבסוד ממשלתי.

שיפור במצב האקטוארי

ליום 30 ביוני 2022, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הביטחון, הקרנות מאוזנות.

הגירעון המצרפי לפני סיוע של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר עומד על 233.1 מיליארד ש"ח ליום 30 ביוני 2022 לעומת 275.8 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2021, קיטון בשיעור של כ-15.5%. במקביל ירד גם השווי ההוגן של הסיוע הממשלתי.

הקיטון בגירעון נובע בעיקרו מהקיטון בהתחייבויות הפנסיוניות כתוצאה מעלית וקטור הריביות שקוזז חלקית ע"י התשואה השלילית על הנכסים. במקביל ירד גם השווי ההוגן של הסיוע הממשלתי.

השיפור באיזון האקטוארי מתבטא בירידה בהיקף השימוש של הקרנות בכרית הביטחון מסך של 50.5 מיליארד ש"ח בתחילת השנה לסך של 39.8 מיליארד ש"ח נכון למועד הדיווח.

הסבת קופות גמל

בתקופת הדוח הסתיימה הסבת מערכת זכויות העמיתים של מסלולי חופשה, חגים, ביגוד והבראה (מסלולים צוברי זכויות) בקופות הגמל חקלאים ובניין למערכת מפנה. הסבה זו השלימה את המעבר לניהול של כל זכויות העמיתים של קרנות הפנסיה וקופות הגמל, במערכת זכויות עמיתים אחת.

עדכון הנחות התמורה ושיפור עתידי בתוחלת החיים

בהתאם לחוזר רשות שוק ההון בנושא תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה 2022-9-18 מיום 30/06/2022, עודכנו הנחות התמורה ושיפור עתידי בתוחלת החיים בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2022. השפעת העדכון הינה גידול בהתחייבויות של כ- 5 מיליארד ש"ח.

שינויים בשוק ההון

המחצית הראשונה של שנת 2022 התאפיינה בתשואות שליליות בשוק ההון. יתרת הנכסים (לא כולל סיוע ממשלתי) ירדה ל-235.0 מיליארד ש"ח לעומת 259.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2021, ירידה בשיעור של 9.5%. הירידה נובעת מעליית הריבית שהובילה לירידה בשווי אגרות החוב ולירידה במדדי מניות. למידע נוסף ראה סעיף 3.4 להלן.

תביעת קרן הגמלאות של חברי אגד נגד אגד:

בשנת 2010 הגישה קרן הגמלאות של חברי אגד כנגד אגד תביעה בסך כשני מיליארד ש"ח, בגין אי-ביצוע תשלומים שונים לקרן, ובכלל זה תשלומים למימון מאות פרישות מוקדמות של חברי אגד בעבר. ביום 10.10.2021 ניתן פסק דין חלקי על-ידי בית הדין האזורי לעבודה בתל-אביב, שדחה את טענות ההתיישנות של אגד ותביעתה הנגדית וקיבל חלק מעילות התביעה של הקרן. כעת מתנהל שלב הכימות של העילות בבית הדין האזורי, כאשר לפי חישובי הקרן הסכום עומד על 945 מיליוני ש"ח נכון ליום 31.12.2021 ואילו לפי חישובי אגד הסכום עומד על 77 מיליוני ש"ח נכון ליום 28.2.2022.

במסגרת דיון מוקדם ביום 23.6.2022 בבקשת עיקול שהגישה הקרן לעיקול נכסי אגד להבטחת קיומו של פסק הדין, הגיעו הצדדים להסכמה דיונית לפיה אגד תמנע ממכירת נכסים או תשלומים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגילי, אלא אם כן תימסר הודעה מראש במועד שיאפשר שמיעת בקשת העיקול לגופה.

בנוסף, הוגשו ערעורים הדדיים על פסק הדין החלקי לבית הדין הארצי ובחודש יולי 2022 הצדדים הסכימו להצעת בית הדין שהערעורים יישמעו במאוחד במהלך הרבעון הראשון של שנת 2023, במקביל להמשך ההליכים בבית הדין האזורי.

בצד ההליכים המשפטיים האמורים, מתנהל משא ומתן לפשרה בין הצדדים.

ראה עדכון בפרק 9 השפעת גורמים חיצוניים.

הסכמים קיבוציים

ביום 21 במרס 2022 חתמו הקרנות מבטחים, קג"מ, חקלאים ובניין (כל אחת בנפרד) על הסכמים קיבוציים עם ההסתדרות הכללית וועדי העובדים של כל אחת מהמקורות. עיקרי ההסכמות בהסכמים אלה מתייחסים בין היתר לתוספות שכר, הסדרי פרישה, שינויים ארגוניים, פעילויות חדשות וטכנולוגיה. למידע נוסף ראה דוח מנהל ליום 31 בדצמבר 2021 סעיף 1.3.4.

3. סיוע ממשלתי וגירעון אקטוארי

בהתאם להוראות חוק הפיקוח, מעבירה הממשלה לקרנות סיוע ממשלתי בסך 78.3 מיליארד ש"ח צמוד למדד המחירים של דצמבר 2003 ונושא ריבית שנתית בשיעור 4% (פירוט לעניין היקף הסיוע הממשלתי הכולל ראה בסעיף 3.5 בדוח המנהל לשנת 2021).

במאזן האקטוארי הוקצה הסיוע כך ששיעור הגירעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו הוא זהה בכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר. שיטת חלוקה זו היא בתיאום ואישור הממונה על שוק ההון.

מעת לעת מתקבל מהאוצר מכתב בנושא "תזרים מזומנים לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר" הכולל לוח תזרים מזומנים מעודכן של הסיוע הממשלתי הישיר בהתאם למצבן האקטוארי של הקרנות המשקף את האמור לעיל בעניין חלוקת הסיוע בין הקרנות הוותיקות שבהסדר.

ככל שכלל נכסי הקרן, לרבות הסיוע הממשלתי, לא יספיקו לכיסוי מלוא סכום הגירעון האקטוארי, או ככל שיתקיים עודף אקטוארי, יופעל מנגנון האיזון האקטוארי הקבוע בהוראות התקנון האחד, וזאת אם הגירעון או העודף האקטוארי הם בשיעורים הקבועים לעניין הפעלת המנגנון לפי הוראות התקנון. רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון (להלן: "רשות שוק ההון") פרסמה ביום 3 למרס 2015 הבהרה, לפיה בכוונתה לקבוע בהוראות הממונה לדיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות, שינוי באופן הדיווח על התחייבויות ונכסי הקרן, כך ששיעור הגירעון או העודף המוצג במאזן יהיה זהה לשיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון. רשות שוק ההון הבהירה כי יש להפעיל את מנגנון האיזון רק אם שיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון הקרן, עולה על השיעור הקבוע בתקנון, וזאת במובחן משיעור הגירעון המוצג במאזן.

על פי הוראות התקנון, אם הגירעון האקטוארי יעלה על 5% מסך כל ההתחייבויות של הקרן, או ככל שיווצר גירעון אקטוארי בסכום העולה על 3% מההתחייבויות במשך שלוש שנים ברציפות, על קרן הפנסיה, בכפוף לאישורו של המפקח על הביטוח, להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, כך שיפחתו זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאיירים, בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגובה יתרת הגירעון.

יצוין כי באופן דומה, ככל שיווצר עודף אקטוארי בשיעור שיעלה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן, תהיה רשאית הקרן, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח, להגדיל את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאיירים בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגין היתרה שעולה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן כאמור.

מנגנון האיזון האקטוארי כולל הוראה נוספת ולפיה ככל שגירעון הקרן עולה על 0.65% מסך התחייבויותיה, וזאת בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מתיקון התקנון או שינוי בהוראות הדין, תהיה הקרן רשאית להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח.

גובה הגירעון או העודף האקטוארי עשוי להשתנות בשל שינויים שיחולו בהנחות האקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת המאזנים האקטואריים, ובמיוחד בגין שינויים שחלים בשיעורי ריבית ההיוון. סדרת שיעורי ריבית ההיוון נקבעת על פי שערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי משרד האוצר (להלן: "ווקטור הריביות").

היוון לפי ווקטור הריביות מתבצע על ידי היוונום של תשלומים והכנסות עתידיים של הקרנות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחרת. שינויים קטנים יחסית בווקטור הריביות גורמים לשינויים גדולים בערך הנכסים וההתחייבויות, וכתוצאה מכך משפיעים באופן ניכר על היווצרות גירעון אקטוארי או עודף אקטוארי.

יצוין כי אופן חלוקת כספי הסיוע הישיר לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגירעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר. שיטת חלוקה זו היא בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון.

ליום 30 ביוני 2022, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הביטחון, הקרנות מאוזנות.

4. כרית ביטחון לקרנות

בנוסף לסיוע הממשלתי המפורט בפרק 3 לעיל ועל מנת להגן על עמיתי וגמלאי הקרנות הוותיקות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות, הודיע משרד האוצר לוועדת הכספים של הכנסת ביום 19 במאי 2003 כי תועמד כרית ביטחון לקרנות.

על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, הקים שר האוצר ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן: "הוועדה הציבורית"). ביום 17 באוגוסט, 2011 הגישה הוועדה הציבורית את הדוח הסופי שלה לשר האוצר.

ביום 29 לינואר 2017 פורסם בספר החוקים תיקון מס 33 לחוק. במסגרת תיקון זה נוסף לחוק סעיף 101ט78, אשר מעגן בחקיקה את נושא "כרית ביטחון כללית לקרנות וותיקות שבהסדר".

החוק כולל, בין היתר, הוראות לעניין חישוב הסכומים שיוקצו לקרנות הפנסיה, בהתקיים התנאים הקבועים לכך, ובאופן התואם את המלצות הוועדה הציבורית, כפי שבאו לידי ביטוי בנוסחה 10 לדוח הוועדה.

בהתאם להוראות החוק, הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סכום של 11.32 מיליארד ש"ח. סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש דצמבר 2008, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור. כן נכללת בחוק הוראה, ולפיה תקרת כרית הביטחון תותאם לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, וזאת בהתאם למנגנונים שונים הקבועים בחוק, ובכפוף לסייגים הקבועים בחוק לעניין זה. עוד נקבע בחוק כי כל סיוע נוסף שיינתן לקרנות הוותיקות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

ערך הפיצוי העתידי, ליום המאזן, בגין כרית הביטחון מחושב בהתאם לאמור בחוק, כהפרש שבין:

- גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ווקטור הריביות ליום המאזן.
- גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ריבית קבועה בשיעור 4%.

בחוק נקבע גם כי השימוש שיעשו הקרנות בכל שנה בכרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגירעון ולא תיצור עודף.

בהתאם לאמור בחוק, השווי ההוגן ליום 30 ביוני 2022 של תקרת כרית הביטחון לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שוויה העתידי במועד אזילת ההון מהוון בווקטור הריבית הוא כ- 52,310 מיליון ש"ח, מתוך סכום זה נרשם סך של כ- 39,816 מיליון ש"ח בדוחות הכספיים של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר לצורך האיזון האקטוארי שלהן.

בהתאם לקבוע בסעיף 101ט78(ג) לחוק, מחשבים את סכום הכרית באופן הבא:

- (א) צבירת העבר- סעיפים קטנים (1) עד (4) קובעים את אופן החישוב של הסכום שהצטבר משנת 2009 ועד מועד המאזן, של הגירעון שנוצר בשל ההפרש בין ריבית חסרת סיכון לבין ריבית שנתית צמודה למדד של 4% ובגין אותה התקופה. צבירת העבר מכרית הביטחון, נכון ליום המאזן, עומדת על סך של 66,403 מיליון ש"ח.
- (ב) צבירת העתיד- סעיף קטן (5) קובע את אופן החישוב של הסכום שייצבר בגין העתיד, מהשנה שלאחר שנת המאזן ועד מימוש מלוא התחייבויות הקרנות לעמיתיהן.
- (ג) סעיף קטן (6) קובע את אופן החישוב של קיצוז הסכומים שיתקבלו במסגרת מימוש כרית הביטחון. נכון למועד המאזן, טרם התקבל סכום כלשהו במסגרת מימוש כרית הביטחון. הסכומים אמורים להתקבל לאחר אזילת נכסי הקרנות וכנגד התשלומים לעמיתיהם.

סכום הכרית שנרשם בדוחות הכספיים הוא הנמוך מבין שלושת אלה:

גובה הגירעון 39,816 מיליון ש"ח, תקרת כרית הביטחון 52,310 מיליון ש"ח והסכומים בגין צבירת העבר (66,403 מיליון ש"ח) בצירוף צבירת העתיד, כהגדרתם לעיל.

יצוין כי אופן חלוקת הסכומים מכרית הביטחון לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגירעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר. שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון.

5. תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה

5.1. מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה

הקרנות הוותיקות שבהסדר פועלות יחד תחת תקנון אחיד החל משנת 2003.

5.1.1. צורת ההתאגדות

חברות בע"מ

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)
 קרן הגמלאות המרכזית על עובדי הסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)
 קרן הגמלאות של חברי אגד בע"מ (בניהול מיוחד)
 קופת הפנסיה לעובדי הדסה בע"מ (בניהול מיוחד)
 נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)

אגודות שיתופיות

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)
 קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאיים ובלתי מקצועיים בישראל א.ש. בע"מ (בניהול מיוחד)
 קרן הביטוח והפנסיה של פועלי בניין ועבודות ציבוריות אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד)

5.1.2. מינוי מנהל מיוחד

החל מיום 1 באוגוסט 2021 מכהן מר אפי סנדרוב כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר.
 בהתאם להוראות סעיפים 78(ו) ו-70(ב) לחוק הפיקוח, מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...".

5.1.3. ועדת מנהלה

לפי הוראות חוק הפיקוח, מונתה ועדת מנהלה לכלל הקרנות הוותיקות שבהסדר.
 הסמכויות הנתונות לוועדת המנהלה בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, הינם מינוי רואה חשבון ואישור דוחות כספיים.

חברי ועדת המנהלה:

מר דרור יעקובסון- יו"ר הועדה- מתאריך ה- 18 באוקטובר 2021.
 הגברת ג'קי סטרומינגר – חברה בועדה.
 פרופ' זיו רייך – חבר בועדה.

5.1.4. ועדת השקעות

לפי הוראות סעיף 11 לחוק הפיקוח גמל, על דירקטוריון של חברה מנהלת למנות ועדת השקעות לכל קופת גמל שבניהול החברה, ורשאי הדירקטוריון למנות ועדת השקעות אחת למספר קופות גמל כאמור.

**ועדת השקעות של קרנות הפנסיה:
מבטחים, חקלאים, בנין, אגד, הדסה ונתיב**

מר יואל נוה- יו"ר הוועדה ונציג חיצוני

מר אורי קויאטק - נציג חיצוני

גב' מיכל נוי – נציגה חיצונית

מר יצחק בצלאל - נציג חיצוני

מר אפי סנדרוב - המנהל המיוחד

**ועדת השקעות של קרנות הפנסיה:
מקפת וקג"מ וקופות הגמל שבניהול הקרנות
שבהסדר**

מר דרור נגל - יו"ר הוועדה ונציג חיצוני.

מר אמיר לוי* - נציג חיצוני

מר דודו זקן - נציג חיצוני.

מר מנחם הרפז - נציג חיצוני.

מר אפי סנדרוב - המנהל המיוחד

*עד ליום 8 ביוני 2022 כיהן מר אמיר לוי כנציג חיצוני.

הקרנות הוותיקות שבהסדר וכן קופות הגמל שבניהולן מהוות "קבוצת משקיעים" כהגדרתה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.

5.1.5 ועדת ביקורת

ועדת ביקורת מונתה על ידי הממונה על שוק ההון ביום 1 במרס, 2008.

הוועדה מונה שני חברים חיצוניים:

יו"ר הוועדה- מר איתן השחר.

חבר ועדה- מר יוסי בהיר.

6. תיאור הסביבה העסקית

6.1 סקירה מאקרו כלכלית לרבעון שני 2022

6.1.1 הפעילות הכלכלית

הרבעון השני של שנת 2022 ציין את התקופה הראשונה, מאז הרבעון הראשון של שנת 2020, שבה המשק שב לפעילות מלאה ובוטלו כל ההגבלות שהוטלו עליו, בעקבות התפשטות זן הקורונה בעולם ובארץ. רמת התנודתיות של האינדיקטורים הכלכליים עדיין לא חזרה לשגרה והתנודתיות נותרת גבוהה. עם זאת, בסיכומו של הרבעון השני רשם המשק התרחבות חדה מאוד של 6.8%, לעומת הרבעון הראשון (במונחים שנתיים, ריאליים ובניכוי השפעות עונתיות). מגמה זו הפתיעה למדי, הואיל והייתה מנוגדת לאלו שאפיינו משקים מפותחים רבים בעולם ובמיוחד ארה"ב. הצמיחה הושפעה לחיוב מהתרחבות בכל ענפי המשק ובהם גם של הסקטור העסקי והצריכה הפרטית אשר ההערכות המוקדמות לגביהם היו פסימיות.

ביוני 2022, מדד אמון הצרכנים ירד ל-21% (זוהי הרמה הנמוכה ביותר ביחס לתקופת בסיס, מרס 2011 עד פברואר 2012), לעומת רמה של 14%- במאי ובהשוואה לרמה ממוצעת של 18.3%- ברבעון הראשון של השנה. למעשה, זו הרמה הנמוכה ביותר מאז אוקטובר 2020. רמה נמוכה זו של המדד מעידה על פסימיות של האוכלוסיה, שנגזרת בין היתר מההתייקרויות במשק ובראשן במחיר הבנזין, החשמל והמזון.

6.1.2 המדיניות הפיסקלית

ברבעון השני של השנה הסתכמה פעילות הממשלה בעודף של 7.9 מיליארד ש"ח, לעומת גירעון של 20.3 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה 2021, וגירעון של 12.7 מיליארד ש"ח בשנת 2019 (טרום הקורונה). למעשה, לראשונה מאז שנת 2007 נמדד עודף תקציבי בפעילות הממשלה על פני 12 החודשים האחרונים (יוני 2021 עד יוני 2022) בהיקף של כ-4.6 מיליארד ש"ח, המהווים כ-0.4% מהתוצר. זהו העודף התקציבי הגבוה ביותר שנמדד מאז שנת 1987.

השיפור הניכר בפעילות הפיסקלית של הממשלה הוא שילוב של מחד, עלייה בהכנסות ומאידך, ירידה בהוצאות. הכנסות המדינה בששת החודשים הראשונים של השנה הסתכמו בכ-241.2 מיליארד ש"ח, גידול של כ-24.5%, בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד. הוצאות הממשלה מתחילת השנה עמדו על כ-209.3 מיליארד ש"ח, קיטון של 11.8% בהשוואה לתקופה מקבילה אשתקד בעיקר נובע מירידה בהוצאות התמודדות עם הקורונה.

6.1.3 שוק העבודה

שוק העבודה חזר לרמות תעסוקה דומות לאלה שהיו טרום קורונה עם שיעור אבטלה ממוצע ברבעון השני 2022 של כ-3.3% לעומת כ-3.6% ברבעון ראשון 2022. בחודש יוני 2022 ירד שיעור האבטלה לרמה של 3.4%. אינדיקטורים שוטפים לשוק העבודה מצביעים על המשך גידול במשרות פנויות ובביקוש לעובדים דבר המצביע על קיומה של אבטלה חיכוכת שעלולה להפוך למדאיגה במידה ותמשך.

6.1.4 אינפלציה ומדיניות מוניטרית

ברבעון השני של השנה עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 1.7% וב-3.2% בששת החודשים הראשונים של השנה.

נציין שההתייקרויות בשנה שעברה היו ממוקדות מאוד, בעיקר בתחום האנרגיה, בתקופה האחרונה המצב שונה וההתייקרויות במשק הן רחבות מאוד ומאפיינות מוצרים ושירותים רבים בהם – מזון, מסעדות, קיוסקים וחנויות נוחות, מוצרי ניקוי לבית, טיסות, ביטוח ושכר דירה.

בעקבות זאת העלה בנק ישראל ברבעון השני את הריבית פעמיים, ב-0.25% וב-0.40%. בסוף הרבעון השני עמדה ריבית בנק ישראל על 0.75%.

בראשית יולי (לאחר תקופת המאזן) העלה בנק ישראל את הריבית ב-0.5% ובסמוך לאישור הדוחות הכספיים, העלה שוב את הריבית ב-0.75% והעמידה על 2.0%.

מספר פרמטרים תמכו במהלך ריסון אלו ובראשם האינפלציה בפועל והציפיות לשנה הקרובה מגורמים שונים (שוק האג"ח או חזאים פרטיים) אשר נמצאות ברמה הגבוהה מיעד יציבות המחירים. יתר על כן, גם מהלכי הריסון המוניטריים בעולם, במיוחד בארה"ב ושערי החליפין, מרחיבים את דרגות החופש של הבנק. הואיל ונראה כי סביבת האינפלציה צפויה להיות גבוהה מיעד יציבות המחירים, נראה כי בנק ישראל ימשיך להקשיח את התנאים המוניטריים בהמשך השנה.

6.1.5 הכלכלה העולמית

הכלכלה העולמית נכנסה לשנת 2022 כשברקע אופטימיות שנבעה מהירידה בחששות מפני השפעת וירוס הקורונה על הכלכלה הגלובלית אך עם חששות מפני השפעת אינפלציה וכוונות הבנקים המרכזיים בעולם להעלות ריבית בתגובה לכך.

ברבעון השני הועצמה האצת האינפלציה בעולם, בנקים מרכזיים החלו בהעלאות ריבית אגרסיביות על מנת לנסות ולרסן אותה. הבנק המרכזי האמריקאי העלה ביוני את הריבית הרשמית בצורה חדה למדי ב-0.75%, על רקע הרצון לבלום את האינפלציה הגואה, זה עשרות שנים. לאחר המהלך הגיעה הריבית האמריקאית לטווח של 1.5% עד 1.75%.

במקביל התרחשו אירועים נוספים שהשפיעו לרעה על הכלכלה העולמית - סין המשיכה בהפעלת מדיניות חסרת סובלנות לקורונה, המלווה בסגרים דחופים, מלחמת רוסיה ואוקראינה המשיכה תוך החרפת הסנקציות הכלכליות כלפי רוסיה – אלו היו גורמים ישירים להמשך קשיים בשרשראות האספקה ולעליות חדות במחירי האנרגיה והסחורות בעולם, שתרמו להאצה נוספת באינפלציה העולמית ולהתגברות חששות מפני מיתון עולמי שהובילו גם לירידות חדות בשווקי ההון.

6.1.6 השווקים הפיננסיים

הרבעון השני של השנה היה קשה למדי בשווקים הפיננסיים ובסיכומו, מדד S&P 500 המאגד את המניות הגדולות בבורסה האמריקאית, ירד ב-16.7%. מדד מניות הטכנולוגיה ה-Nasdaq, ירד בחדות ב-22.7% וה-Euro Stoxx 50 לשוק המניות האירופאי איבד 11.2% מערכו. בדומה לשווקים העולמיים גם שוק המניות המקומי אשר רשם עליות ברבעון הראשון של השנה נדבק במגמה העולמית ומדד הדגל, ת"א 35, ירד ב-9.5%. ברבעון השני החששות מפני אינפלציה גבוהה שתביא לריסון עמוק של הבנקים המרכזיים ולכדי מיתון הלכו וגברו ועמן גם נותרה תנודתיות גבוהה בשווקים.

איגרות חוב ממשלתיות וקונצרניות ספגו ירידה בשווי השוק ברבעון השני אשר לוהו בעליות ריבית בקרב הבנקים המרכזיים בעולם ובהתאם עקומי התשואה הממשלתיים. בשלהי הרבעון, שיפוע העקום הממשלתי האמריקאי בטווח של 10-2 שנים הפך שלילי דבר המבטא הערכה של משקיעים, כי גובר הסיכון שהכלכלה האמריקאית תיכנס למיתון בטווח הבינוני.

6.2. השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה

צו הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דחיית המועד הקובע), התשפ"ב-2022.

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (להלן – "חוק ההתייעלות הכלכלית"). פרק ג' לחוק ההתייעלות הכלכלית, שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה, קובע כי מנגנון איגרות החוב המיועדות לקרנות הפנסיה החדשות ולקרנות הפנסיה הוותיקות יוחלף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה (להלן – מנגנון השלמת תשואה). במסגרת הפרק האמור נקבע כי 30% מנכסי קרנות הפנסיה, אשר עד לחקיקת חוק ההתייעלות הכלכלית הושקעו באיגרות חוב מיועדות, יושקעו בהתאם למדיניות ההשקעה של מסלול השקעה בקרן בהתאם למנגנון שנקבע בחוק, וייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית של 5.15% (צמודה למדד).

עוד נקבע כי תחילתו של הפרק האמור תהיה ביום 1 ביולי 2022, או במועד מאוחר יותר שייקבע שר האוצר. ביום 23 לפברואר פורסם צו הדוחה את תחילת הפרק ליום 1 באוקטובר 2022. זאת, על מנת שמנגנון השלמת התשואה יחל בתחילת רבעון קלנדרי, כך שיותאם להוראות הדיווח המיוחדות של החברות המנהלות המבוצעות בתחילת כל רבעון לפי הדין.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים) התשפ"ב-2022 -

התקנות פורסמו ביום 24 במאי 2022 בהמשך לתיקון שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה (ביטול האג"ח המיועדות). בתקנות נקבע כי 30% מנכסי קרנות הפנסיה, שצפויים להתפנות, באופן הדרגתי, עם פדיון של אג"ח מיועדות המוחזקות כיום בקרן, יושקעו בהתאם למדיניות ההשקעה של הקרן, וייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית בשיעור של 5.15% (צמודה למדד).

לצורך כך, בוצעו תיקונים בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), תשע"ב-2012, על מנת להתאימן למנגנון החדש. להלן עיקרי התיקונים שבוצעו:

1. ביטול החובה להשקיע 30% מנכסי הקרן באגרות חוב מיועדות, ובמקום זאת לקבוע חובה להשקיע באפיק השקעה מובטח תשואה שנתית בשיעור של 5.15% (צמודה למדד), כך שביחד עם סך ההשקעה באג"ח מיועדות, שיעור ההשקעה הכולל בנכסים אלו יהיה 30% מנכסי הקרן.
2. אחוז התיק שניתן להשקעה בנכסים מסוכנים (ללא דירוג או בדירוג נמוך) – בוצעו ההתאמות הנדרשות, על מנת שניתן יהיה לשמר את ההיקף היחסי של ההשקעה בנכסים מסוכנים כפי שהיה עד כה. בהתאם, נקבע כי ניתן יהיה להשקיע בנכסים אלו, בשיעור של עד 50% מסך הנכסים כולל סיוע, או 31.43% מסך הנכסים, ללא סיוע.

6.2. השפעת חוקים, תקנות והוראות חדשות על עסקי קרן הפנסיה

צו הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דחיית המועד הקובע), התשפ"ב-2022.

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 (להלן – "חוק ההתייעלות הכלכלית"). פרק ג' לחוק ההתייעלות הכלכלית, שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה, קובע כי מנגנון איגרות החוב המיועדות לקרנות הפנסיה החדשות ולקרנות הפנסיה הוותיקות יוחלף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה (להלן – מנגנון השלמת תשואה). במסגרת הפרק האמור נקבע כי 30% מנכסי קרנות הפנסיה, אשר עד לחקיקת חוק ההתייעלות הכלכלית הושקעו באיגרות חוב מיועדות, יושקעו בהתאם למדיניות ההשקעה של מסלול השקעה בקרן בהתאם למנגנון שנקבע בחוק, וייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית של 5.15% (צמודה למדד).

עוד נקבע כי תחילתו של הפרק האמור תהיה ביום 1 ביולי 2022, או במועד מאוחר יותר שייקבע שר האוצר. ביום 23 לפברואר פורסם צו הדוחה את תחילת הפרק ליום 1 באוקטובר 2022. זאת, על מנת שמנגנון השלמת התשואה יחל בתחילת רבעון קלנדרי, כך שיותאם להוראות הדיווח המיוחדות של החברות המנהלות המבוצעות בתחילת כל רבעון לפי הדין.

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים) התשפ"ב-2022 -

התקנות פורסמו ביום 24 במאי 2022 בהמשך לתיקון שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה (ביטול האג"ח המיועדות). בתקנות נקבע כי 30% מנכסי קרנות הפנסיה, שצפויים להתפנות, באופן הדרגתי, עם פדיון של אג"ח מיועדות המוחזקות כיום בקרן, יושקעו בהתאם למדיניות ההשקעה של הקרן, וייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית בשיעור של 5.15% (צמודה למדד).

לצורך כך, בוצעו תיקונים בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), תשע"ב-2012, על מנת להתאימן למנגנון החדש. להלן עיקרי התיקונים שבוצעו:

1. ביטול החובה להשקיע 30% מנכסי הקרן באגרות חוב מיועדות, ובמקום זאת לקבוע חובה להשקיע באפיק השקעה מובטח תשואה שנתית בשיעור של 5.15% (צמודה למדד), כך שביחד עם סך ההשקעה באג"ח מיועדות, שיעור ההשקעה הכולל בנכסים אלו יהיה 30% מנכסי הקרן.
2. אחוז התיק שניתן להשקעה בנכסים מסוכנים (ללא דירוג או בדירוג נמוך) – בוצעו ההתאמות הנדרשות, על מנת שניתן יהיה לשמר את ההיקף היחסי של ההשקעה בנכסים מסוכנים כפי שהיה עד כה. בהתאם, נקבע כי ניתן יהיה להשקיע בנכסים אלו, בשיעור של עד 50% מסך הנכסים כולל סיוע, או 31.43% מסך הנכסים, ללא סיוע.

6.3. חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

6.3.1. שירות ללקוחות גופים מוסדיים, חוזר גופים מוסדיים 2022-9-1, הסדרת אופן התנהלותם של הגופים המפוקחים במסגרת בירור תלונות ציבור, חוזר גופים מוסדיים 2022-9-3, חוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור חוזר גופים מוסדיים 2022-9-2

לאור מדיניות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון להבטיח קבלת שירות נאות לציבור המבוטחים והחוסכים נקבעו בחוזרים לעיל שפורסמו ב-2 לינואר 2022, ונכנסו לתקפם ששה חודשים מיום פרסומם, מספר שינויים:

- א. השירות לאזרחים ותיקים יותאם למאפייניהם הייחודיים ויהיה מקצועי, מכבד ויעיל. לאור האמור, נקבע כי גוף מוסדי ימנה ממונה אזרחים ותיקים שתפקידו יהיה להתוות את מדיניות החברה בנושא שירות לאזרחים ותיקים, לפלח את צרכיהם ולהתאים את התהליכים השונים לאוכלוסייה זו.
- ב. קוצרו לוחות הזמנים למענה של הגופים המוסדיים לפניות ציבור שמופנות אליהם מטעם הרשות לגבי אזרחים ותיקים - בתוך 21 ימים מהיום שבו הועברה אליהם על ידי הרשות ולגבי אנשים עם מוגבלויות בתוך 14 ימים.
- ג. נקבע כי אופן יישוב התביעות לאזרחים ותיקים יותאם למאפייניהם הייחודיים ויהיה מקצועי, מכבד ויעיל ויכלול, ככל הניתן, גם מענה וליווי אישי. בנוסף, נקבע כי גוף מוסדי יאפשר לתובע אזרח ותיק להגיש תביעה בעל פה, למעט אם האזרח הוותיק ביקש לעדכן אמצעי אלקטרוני לצורך ההתקשרות עמו.
- ד. בעמיתים מונה ממונה אזרחים ותיקים.

6.3.2. תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין דין וחשבון לציבור - גילוי אודות רואה חשבון מבקר בדוח תיאור עסקי התאגיד, חוזר גופים מוסדיים 2022-9-11

ביום 29 בדצמבר 2021 פורסם ברשומות תיקון לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 בדבר ביטול חובת גילוי היקף שעות העבודה של רואה החשבון המבקר בדוח הדירקטוריון אשר נכנס לתוקף במועד פרסומו, ויחול החל מהדוחות התקופתיים לשנת 2021. תיקון זה מבטל את חובת הדיווח על שעות ביקורת של רואה חשבון מבקר בדוח תיאור עסקי התאגיד של גופים מוסדיים ומצמצם את פירוט היקף שכר הטרחה לפי סוגי השירות שנותן רואה החשבון המבקר.

מטרת החוזר היא להחיל את התיקון האמור גם בדוח תיאור עסקי התאגיד של גופים מוסדיים ובאותם מועדים. הוראות החוזר יחולו החל מהדוח התקופתי לשנת 2022 (אלא אם החברה בוחרת ליישמו לדוח התקופתי של 2021). כצעד משלים, פורסם לצד החוזר מכתב לדירקטוריון המבהיר את החשיבות בקיום דיון מעמיק הנערך במסגרת וועדות הדירקטוריון אודות איכות והיקף עבודת רואי החשבון המבקרים.

6.3.3. תיקון הוראות החוזר המאוחד – פרק 4 לשער 5 "ניהול נכסי השקעה" (אג"ח מיועדות)

מתן אפשרות להעביר נכסים לא סחירים לאפיק השקעה מובטח התשואה ממשקיעים מוסדיים אחרים הנמנים על אותה קבוצת משקיעים. לא רלוונטי למתכונת ניהול הבטחת התשואה בקרנות הוותיקות. התיקון נעשה במטרה לאפשר לגופים המוסדיים לנהל את אפיק ההשקעה מובטח התשואה לפי מדיניות ההשקעות של מסלול ההשקעות של הקרן שבו מנוהלים היקף הנכסים הגדול ביותר בעוד שכיום הרגולציה איננה מאפשרת לבצע עסקה בנכסים סחירים בין שני משקיעים מוסדיים הנמנים על אותה קבוצת משקיעים. כמו כן, ניתנת הבהרות לגבי מאפייניהם של סלי השקעה.

לצד זאת, מבוצעים שני תיקונים שיכולים להיות רלוונטיים לקרנות הוותיקות:

- א. תיקון טעות סופר כך שיובהר שלא ניתן להשאיל ניירות ערך במסגרת ה"מחסנית" של 5 אחוזים מהיקף נכסי המשקיע המוסדי.
- ב. קביעה כי השקעה של גוף מוסדי או קבוצת משקיעים בתאגיד נדל"ן בשיעור העולה על 20 אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה ועד שיעור של 49 אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה, תתאפשר רק בתנאי שאמצעי השליטה בתאגיד הנדל"ן לא סחירים.

6.3.4 חוזר מבנה אחיד 2021-9-7 וחוזר אופן הפקדת תשלומים 2021-9-8 –

העדכונים מיום 8.2.22 דוחים כניסה לתוקף של חלק מהוראות החוזרים, ובכללן – כללים להעברת היזון חוזר לבקשת מידע של לקוח (ממשק אירועים), מ-20 בפברואר ל-22 במאי 2022. לוחות הזמנים המעודכנים מופיעים בנספח לחוזר מבנה אחיד בעמודים 40-41, לרבות דחייה של אפשרות לדווח במקביל בממשק API ובקובץ XML ("שלב הביניים") מחודש מאי 2022 לחודש נובמבר 2023.

6.3.5 חוזר דיווח אירועי סייבר וכשל טכנולוגי 2022-9-15

בנוסף לגידול שחל בשנים האחרונות במספר אירועי הסייבר והכשלים הטכנולוגיים המתרחשים בגופים פיננסיים בארץ ובעולם, חלה עליה ברמת התחכום ובפוטנציאל הנזקים שהם עלולים לגרום. רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון פרסמה חוזר הקובע את הכללים למסירת עדכון מדי ומפורט ככל הניתן במקרה של אירוע סייבר או אירוע טכנולוגי אחר. החוזר נכנס לתוקף ב-23 במאי 2022 (ביום פרסומו). אירוע יוגדר מהותי וכזה המצריך דיווח בכל מקרה בו מתקיים לפחות אחד מהתבחינים הבאים:

- 1) אירוע אשר גרם לשיבוש מהותי בפעילות הגוף המוסדי, אשר נמשך למעלה משלוש שעות ממועד גילוי האירוע על ידי הגוף המוסדי;
- 2) אירוע בו נפגעו או הושבתו מערכות ייצור של הגוף המוסדי המכילות מידע רגיש למשך של יותר משלוש שעות;
- 3) אירוע בעל השפעה מהותית, בהתאם להערכת הגוף המוסדי, על זכויות עמיתים או מבטחים של הגוף המוסדי;
- 4) אירוע שמצריך מעורבות ישירה של מנהל הגנת הסייבר או מנהל מערכות המידע בהיקף של ארבע שעות ומעלה;
- 5) אירוע סייבר המעיד על מתווה תקיפה חדש או המעיד על רמת מורכבות גבוהה, למיטב ידיעתו והבנתו של הגוף המוסדי;
- 6) קיימות אינדיקציות לכך שמידע רגיש אודות עמיתים, מבטחים או עובדים, נחשף, דלף, שובש או נמחק;
- 7) קיימות אינדיקציות לחדירת גורם ללא הרשאות מתאימות או גורם בעל הרשאות אשר שקיים חשש כי הפעולות שהוא הגורם עלולות להביא לפגיעה במידע במערכות הגוף המוסדי;
- 8) התקבלו דרישת כופר או סחיטה מכל גורם שהוא, למעט מקרים בהם הגוף המוסדי בדק את הדרישה ויידא כי לא מדובר באירוע;
- 9) התקבלה החלטה של הגוף המוסדי לנקוט בפעולות הגנה או מנע, על מנת להתמודד עם חשיפה אפשרית של מערכות הגוף המוסדי עקב אירוע או חשש לאירוע אצל ספק שירות חיצוני או בעל רישיון המחובר למערכות הגוף המוסדי;
- 10) התקבלו דיווח או פניה לגבי אירוע מגורם חיצוני לגוף המוסדי, למעט דיווחים המגיעים בעקבות בדיקות או ביקורות שבוצעו ביוזמת הגוף המוסדי או הרשות ולמעט דיווחים ופניות שנבדקו על ידי הגוף המוסדי והגוף המוסדי יידא כי לא מדובר באירוע;
- 11) אירוע אשר חייב בדיווח לגופי ממשלה ואכיפה אחרים.

6.3.6 תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה 2022-9-18

החוזר פורסם ביום 30 ביוני 2022 וחל עם פרסומו. הנחות דמוגרפיות עומדות בבסיס קביעת מקדמי קצבה במועד הפרישה בקרנות הפנסיה ובפוליסות בביטוח חיים. ההנחות הללו עוברות תהליך מתמיד של כיוול ושכלול לצורך שיפור התאמתן לנתונים בפועל.

נתונים שאספה רשות שוק ההון מהגופים המוסדיים, מהתקופה שבין 2013-2018, עובדו ונותחו ברשות החל מחודש פברואר 2020 ובהתאם לתוצאות, הרשות פרסמה את עדכון החוזר לגבי ההנחות על שיפור בתוחלת החיים.

המשמעות של התארכות תוחלת החיים, היא שקצבאות הפנסיה ישולמו לתקופות ארוכות יותר ולפיכך, תגדלנה התחייבויות הגופים הפנסיוניים.

6.3.7 **תיקון חוזר הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד 2022-3-2**
 החוזר פורסם ב-27 ליולי 2022 והוא מעדכן את הוראות הגילוי של קרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד בעקבות המעבר למנגנון השלמת התשואה. ההוראות תחולנה מהדוח התקופתי לרבעון השני של 2022.

בנוסף ב-18 ליולי 2022 התקבלה הנחיה מרשות שוק ההון ביטוח וחסכון כי יש להיערך גם ליישום האמור בטיטת חוזר גופים מוסדיים 2020-219 עדכון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידה ודין וחשבון לציבור – הבטחת השלמת תשואה לקרנות פנסיה", למועד הדוח התקופתי לרבעון השני של 2022 (זאת למרות שטרם פורסם חוזר מעודכן).

6.3.8 **תיקון הוראות החוזר המאוחד – אקטואר ממונה ואקטואר ראשי – טיוטה**
 ב-27 ליולי 2022 פורסמה הטיטה, זאת בהמשך לאסדרה הנוגעת לסוג החישובים שאקטואר ממונה נדרש לבצע, בהתאם להוראות התקינה החשבונאית ולדירקטיבת Solvency II (דירקטיבה של האיחוד האירופאי שנועדה ליצור משטר אירופי אחיד לפיקוח על חברות ביטוח). משטר זה נועד להבטיח את כושר הפירעון של חברות הביטוח ולתמוך בשוק יעיל וגמיש. הטיטה עוסקת בתפקידי ה"פונקציה האקטוארית", והשתלבותם של האקטוארים במארג התאגידי באופן שיבטיח את עצמאותם המקבלת משנה תוקף עם פרסומו של תקן IFRS17, אשר צפוי להיות מיושם בישראל החל מ-1 בינואר 2024. כניסת התקן לתוקף תרחיב את מעורבות האקטוארים בקביעת ההתחייבויות הביטוחיות ואת שיקופן בדוחות הכספיים של חברות הביטוח.

הטיטה קובעת כי על רקע התמורות שחלו בתחום, יש למנות אקטואר ראשי שיעמוד בראש מערך האקטואריה ויהיה כפוף למנהל הכללי של המבטח. הטיטה מפרטת את תפקידי האקטואר הממונה לרבות: וידוא שהחישובים מבוצעים על בסיס המודלים שעומדים בהוראות הדיון ובסטנדרטים מקצועיים; האקטואר יגיש אחת לשנה דוח אקטוארי שיסקור את אופן יישום ההיבטים האקטואריים בהוראות סולבנסי, ידווח להנהלת החברה ולדירקטוריון על מהימנות ונאותות חישוב ההתחייבויות ועוד.

לאחר בחינה, עלה כי ההוראות לעניין מינוי אקטואר ראשי אינן חלות על קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר ויש רלוונטיות אך ורק להוראות החדשות בטיטה שמתייחסות לתפקידי האקטואר הממונה בקרנות, דיווחיו והצטרפות שלו לדוח הכספי.
 בטיטה מצוין כי החוזר ייכנס לתוקף ב 1.1.2023 (מלבד סעיף 7(א)(2)), משכך האקטואר הממונה יידרש להוסיף פרק בדין וחשבון השנתי ליום 31.12.2023.

7. מצב כספי קרנות הפנסיה הוותיקות שהסדר

7.1. נכסים נטו לפני סיוע (במיליוני ש"ח)

סעיף	יוני 2022	התפלגות הנכסים	יוני 2021	התפלגות הנכסים	דצמבר 2021	התפלגות הנכסים	אחוז שינוי יוני 2022 דצמבר 2021
רכוש שוטף	8,481	3.6%	14,000	5.6%	10,453	4.0%	-18.9%
אג"ח מיועדות	94,809	40.3%	98,069	39.1%	105,293	40.6%	-10.0%
נירות ערך לא סחירים	29,045	12.4%	24,596	9.8%	25,235	9.7%	15.1%
נירות ערך סחירים	81,671	34.7%	94,433	37.6%	97,916	37.7%	-16.6%
פיקדונות והלוואות	19,684	8.4%	17,837	7.1%	17,827	6.9%	10.4%
מקרקעין	274	0.1%	236	0.1%	273	0.1%	0.3%
נכסים אחרים (כולל סיוע גיל הפרישה לנשים)	5,180	2.2%	6,026	2.4%	5,841	2.3%	-11.3%
התחייבויות פיננסיות	(4,111)	-1.7%	(4,206)	-1.7%	(3,326)	-1.3%	23.6%
סך הכל	235,031	100.0%	250,990	100.0%	259,511	100.0%	-9.4%

7.2. התחייבויות (במיליוני ש"ח)

סעיף	יוני 2022	יוני 2021	דצמבר 2021	אחוז שינוי יוני 2022 דצמבר 2021 ב%
התחייבויות צבורות	427,279	439,848	480,941	-11.2
התחייבויות פנסיוניות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים	8,802	12,119	9,835	-10.5
סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות	436,081	451,967	490,776	-11.1
סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון	(39,816)	(32,850)	(50,519)	-21.2
סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בעתיד	-	(17,336)	(17,836)	100.0
סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה וצפויה להשקיע בהן בעתיד	(14,194)	-	-	-
אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי	(147,040)	(150,791)	(162,910)	-9.7
סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי	235,031	250,990	259,511	-9.4
<u>גרעון אקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי</u>				
יתרת גרעון בסוף שנת המאזן הקודמת	(275,877)	(254,017)	(254,017)	8.6
התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות	(5,077)	13,637	(1,940)	161.7
השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון	52,814	708	(13,194)	-500.3
שינויים אחרים בהנחות ובשיטות	(4,928)	(351)	(8,920)	-44.8
שינויי חקיקה ותקנון	-	-	2,194	-
יתרת גרעון בסוף שנת המאזן	(233,068)	(240,023)	(275,877)	-15.5
<u>סיוע ממשלתי</u>				
סיוע ממשלתי עתידי לפני שינוי בריביות ההיוון:				
סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן	38,018	33,051	33,433	13.7
סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד	-	18,723	16,732	100.0
סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה וצפויה להשקיע בהן בעתיד	18,014	-	-	-
אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי	167,025	152,004	153,811	8.6
סיוע ממשלתי בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים	4,967	5,235	4,923	0.9
סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון	39,816	32,850	50,519	-21.2
השפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי העתידי	(34,772)	(1,840)	16,459	-311.3
	233,068	240,023	275,877	-15.5
יתרת גרעון או עודף בסוף שנת הדוח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי	0	0	0	

7.3 דוח הכנסות (הפסדים) (במיליוני ש"ח)

סעיף	ינואר עד יוני 2022	ינואר עד יוני 2021	שנת 2021	אחוז שינוי יוני 2022 יוני 2021
ממזומנים ושווי מזומנים	337	(7)	(91)	-4,914.29%
מאג"ח מיועדות	(8,366)	5,009	12,920	-267.02%
מניירות ערך אחרים שאינם סחירים	552	4,064	7,219	-86.42%
סך הכל מניירות ערך שאינם סחירים	(7,814)	9,072	20,138	-186.13%
מאג"ח סחירות	(5,279)	(675)	2,019	682.07%
ממניות סחירות	(4,554)	5,711	7,129	-179.74%
סך הכל מניירות ערך סחירים	(9,833)	5,036	9,149	-295.25%
מפיקדונות והלוואות	265	489	585	-45.81%
ממקרקעין ורכוש קבוע	4	8	55	-50.00%
הכנסות אחרות	7	5	10	40.00%
סך הכל	276	502	650	-45.02%
סך כל הדוח	(17,034)	14,603	29,847	-216.65%

7.4. דוח הוצאות (באלפי ש"ח)

סעיף	ינואר עד יוני 2022	ינואר עד יוני 2021	גידול (קיטון)	אחוז שינוי יוני 2022 יוני 2021
שכר ונלוות	61,198	58,122	3,076	5.3%
שינוי בהתחייבות להטבות לעובדים(*)	(63,888)	(3,966)	(59,922)	1,501.9%
סך הכל שכר	(2,690)	54,156	(56,846)	-105%
הוצאות תפעול	28,908	26,098	2,811	10.8%
הוצאות אופאל - חטיבת המחשוב	29,196	33,286	(4,090)	-12.3%
סך הכל הוצאות	55,415	113,540	(58,125)	-51.2%
השתתפות בהוצאות	(9,334)	(9,294)	(40)	0.4%
סך הכל הוצאות נטו	46,081	104,246	(58,165)	-55.8%

(*) ברבעון השני 2022 שונתה המדיניות החשבונאית המתייחסת לחישוב ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים לאחר פרישה, חופשה ותוכניות הטבה אחרות לזמן ארוך.

עד למועד השינוי חושבה ההתחייבות בהתאם להסכמי העבודה והסכמי פרישה לגבי כל העובדים שהשתייכו להסכמים קיבוציים בהם ניתן היה לפרוש בפרישה מוקדמת.

החל מרבעון זה חושבה ההתחייבות על בסיס אקטוארי הלוקח בחשבון הנחות שונות המתבססות בין היתר על ההסכמים הקיבוציים החדשים שנחתמו השנה. ההנחות העיקריות בבסיס החישוב הינן: שיעורי עזיבה, עליות שכר עתידיות ושיעורי ההיוון.

כתוצאה מהשינוי במדיניות החשבונאית, קטנה ההתחייבות בכ-60 מ"ח שנזקפו לזכות הוצאות השכר בתקופת הדיווח במקביל גדל הון העמיתים בקרן בסכום זהה. מחוסר מהותיות, לא עודכנו הנתונים לתקופות ההשוואה.

7.5. ניתוח השקעות

יתרת הנכסים ליום 30 ביוני 2022 הסתכמה ב- 235.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של 259.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021, קיטון בשיעור של כ-9.5%. הקיטון נובע מירידות בשוקי ההון שגרמו לירידה בנכסים הסחירים ומהשפעת עלית הריבית על הנכסים הלא סחירים.

- יתרת האג"ח המיועדות הסתכמה ב-94.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של 105.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021, קיטון בשיעור של 10.0% הנובע בעיקר מעליית ווקטור הריביות. האג"ח המיועדות מהוות 40.35% מסך הנכסים ותרומתן לתשואה במחצית 2022 הינה הפסד בשיעור של 3.32%.

- יתרת ניירות ערך שאינם סחירים הסתכמה ב-29.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של 25.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021 גידול של 8.43% והוא נובע מ-0.5 מיליארד ש"ח רווח בתוספת קניות נטו בסך 3.3 מיליארד ש"ח. ניירות ערך שאינם סחירים מהווים 12.36% מסך הנכסים ותרומתן לתשואה במחצית 2022 הינה בשיעור של 0.22%.

- יתרת אגרות חוב ממשלתיות סחירות הסתכמה ב-37.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של 44.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2021 קיטון של 15.11% הנובע מ-5.0 מיליארד ש"ח הפסד בניכוי מכירות נטו בסך 1.6 מיליארד ש"ח. מדד האגרות חוב ממשלתיות בריבית קבועה ירד ב-5.6% בתקופה. אגרות חוב ממשלתיות סחירות מהוות 15.99% מסך הנכסים ותרומתן לתשואה במחצית 2022 הינה הפסד של 2.01%.

- יתרת אגרות חוב קונצרניות סחירות הסתכמה ב-4.9 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך 4.1 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2021. הגידול בסך 0.8 מיליארד ש"ח מהווה 17.84% והוא נובע מ-0.1 מיליארד ש"ח הפסד בתוספת קניות נטו בסך 0.9 מיליארד ש"ח. מדד האגרות חוב קונצרניות הכללי ירד ב-4.36% בתקופה. אגרות חוב קונצרניות סחירות מהוות 2.08% מסך הנכסים ותרומתן לתשואה במחצית 2022 הינה הפסד של 0.08%.

- יתרת מניות סחירות הסתכמה ב-39.2 מיליארד ש"ח בהשוואה ל-49.4 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2021. הקיטון של 20.8% והוא נובע מ-4.5 מיליארד ש"ח הפסד בניכוי מכירות נטו בסך 5.7 מיליארד ש"ח. עיקר הפסד נובע ממניות סחירות בחו"ל מדד ה- MSCI ACWI ירד 20.2% בתקופה ומדד ה- SP 500 ירד ב-11.5% בתקופה. מניות סחירות מהוות 16.68% מסך הנכסים ותרומתן לתשואה במחצית 2022 הינה הפסד של 1.81%.

- יתרת פיקדונות והלוואות הסתכמה ב-19.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של 17.8 מיליארד ש"ח מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2021. גידול של 10.42% והוא נובע מ-0.3 מיליארד ש"ח רווח עקב עליית וקטור הריביות ובתוספת קניות נטו בסך 1.6 מיליארד ש"ח. פיקדונות והלוואות מהוות 8.38% מסך הנכסים ותרומתן לתשואה במחצית 2022 הינה רווח של 0.11%.

יתרת המזומנים והחייבים הסתכמה ב-8.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של 10.6 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2021, ותרומתם לתשואה במחצית 2022 הינה 0.14%.

7.6. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות הסתכמו בסך של כ-55.4 מיליון ש"ח ברבעון שני 2022 לעומת סך של כ-113.5 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. קיטון בשיעור של כ-51.2%. עיקר השינוי נובע מעדכון חד פעמי של ההתחייבות לעובדים על פי חישוב אקטוארי.

7.7. ההתחייבות האקטוארית

הדוח ליום המאזן נערך בהתאם לאמור במכתב שהופנה למשנה לממונה על שוק ההון בטוח וחסכון, מיום 13 באפריל 2008, המפרט את שיטת העדכון האקטוארי הנדרש בדוחות ביניים ביחס לדוח השנתי האחרון, ההערכות המצ"ב בוצעו באופן הבא: על בסיס תזרימי תשלומי הקרן נטו וגביית דמי הגמולים נטו כפי שהיו במאזני הקרנות ליום 31/12/2021.

התזרימים הותאמו ליום המאזן ע"י התאמתם להנחות התמותה והשיפור העתידי בתוחלת החיים כפי שפורסמו בתיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה 18-9-2022 מיום 30/06/2022 בנוסף ע"י הפחתה של החודשים מינואר ועד יום המאזן, מהתזרים לשנת 2022.

התזרימים מודדו בהתאם לשיעור שינוי המדד מהמדד בגין חודש 11/2021 (פורסם ביום 15/12/2021) למדד בגין החודש שקדם למועד המאזן (המדד הידוע האחרון במועד המאזן).

שיעורי הריבית חסרת הסיכון – שיעורי הריבית צמודי מדד שפורסמו ע"י החברה המצטטת בסמוך ליום המאזן.

נתוני הנכסים כפי שהתקבלו ליום המאזן.

השינוי בגירעון בתקופת הדוח נובע בעיקר מהשפעות התשואה והשינוי בווקטור הריביות על הנכסים ועל ההתחייבויות הפנסיוניות ומעדכון הנחות התמותה והשיפור העתידי בתוחלת החיים.

7.8. שכר ממוצע במשק (שמ"ב)

במהלך שנת 2021 אומדן השמ"ב לפיו מחושבות הקצבאות בפרישה עלה ריאלי בכ- 5.2% אל מול ההנחה של גידול ריאלי של 1.2%, ביטוי לגידול בהתחייבות בשל עליה זו מופיע בדוחות התנועה של הקרנות ומסתכם בכ- 3 מיליארד ש"ח.

גידול זה הוא בנוסף לגידול בהתחייבויות של כ- 3.3 מיליארד ש"ח שהוצג במאזן שנה קודמת בשל עליית אומדן השמ"ב הריאלי 5.08% בשנת 2020.

במהלך הרבעון הראשון והשני של שנת 2022 אומדן השמ"ב ירד ריאלי בכ 1.7% (נומינלי 1.3%). המשך ירידה באומדן השמ"ב בשנת 2022 יביא לקיזוז חלק מהגידול בהתחייבויות מסיבה זו, שנרשם כאמור לעיל, בשנתיים האחרונות.

7.9. איזון אקטוארי בקרנות

ליום 30 ביוני, 2022, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הביטחון, הקרנות מאוזנות.

7.10. אופן חישוב הסיוע לקרנות

כפי שפורט בדוחות הכספיים השנתיים של הקרנות ליום 31 בדצמבר, 2021, קיימות סוגיות בנושא אופן חישוב הסיוע הממשלתי לקרנות, הנמצאות בדיון בין הקרנות לבין משרד האוצר. נכון למועד פרסום הדוח הרבעוני, לא הסתיים בירור הסוגיות כאמור.

הנתונים הכספיים של הקרנות לרבעון זה מביאים בחשבון את האמור בטיטת ההכרעה של הממונה על שוק ההון ממרס 2010, לעניין עמדת משרד האוצר במחלוקת שבין המדינה לבין הקרנות בנוגע לסיוע הממשלתי. יצוין כי אין בהצגת הדוחות הכספיים לרבעון זה במתכונת האמורה כדי לגרוע או לוותר על כל זכות או טענה של הקרנות.

מאחר שאימוץ סופי על ידי הממונה על שוק ההון של דרך החישוב כאמור בטיטת ההכרעה, אם יתבצע, יביא למעשה להפחתה בהיקף הסיוע הישיר שתעביר הממשלה לקרנות הוותיקות שבהסדר, הוחלט להעביר את המחלוקות האמורות להכרעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי-פיסקאלי), תוך מתן זכות לכל אחד מהצדדים להעביר את החלטה שתתקבל לבחינה נוספת של היועץ המשפטי.

7.11. חוק גיל הפרישה לנשים

בשל דחיית ההעלאה של גיל הפרישה לנשים משנת 2012, נוצר גירעון אקטוארי שחייב ביצוע איזון והפחתת זכויות לעמיתים, בשל תוספת התחייבויות לקרנות של כ- 5 מיליארד ש"ח. ההחלטה על האיזון התקבלה בשנת 2018 והפחתת הקצבאות נדחתה מספר פעמים, בשל הכוונה להעלות את גיל הפרישה לנשים והקושי לבצע זאת בשל המצב הפוליטי.

ביום 04.11.2021 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית את חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021-ו-2022), התשפ"א-2021 ובכלל זה את פרק ה' הקובע את העלאת גיל הפרישה לנשים באופן מדורג עד לגיל 65.

ביום 08.11.2021 פנה המנהל המיוחד של הקרנות לממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר בבקשה להפעיל את סמכותו בהתאם לסעיף 78ח לחוק הפיקוח ובהתאם לסעיף 64 לתקנון האחיד על מנת לפעול בשינוי מהנחיית הממונה על שוק ההון שניתנה ביום 14.06.2018 ולא לבצע הפחתה של זכויות פנסיונרים, מבטחים, שארים וזכויות אחרות שמשלמות הקרנות בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מאי העלאת גיל הפרישה לנשים וזאת החל ממועד קבלת האישור.

ברקע פנייתו של המנהל המיוחד, כאמור, עומד מכתבו של החשב הכללי במשרד האוצר למנהל המיוחד מיום 28.10.2021, בו הודיע החשב הכללי כי לאור ההעלאה הצפויה בגיל הפרישה לנשים ולנוכח הפער שיוותר בהתחייבויות הקרנות הוותיקות שבהסדר, ככל שהפער האמור כרוך במצב שבו הקרנות האמורות נמצאות בגירעון אקטוארי, בנטרול התחייבויות המכוסות על ידי כרית הביטחון, ובמטרה לאזן את הגירעון האמור, הרי שעל דעת הממונה על התקציבים, המדינה תעביר את סך הסיוע הממשלתי השנתי לקרנות בשנים 2022 עד 2035, לאחר יום 30 בספטמבר של כל שנה.

דחית מועד העברת הסיוע, בהתאם למפורט במכתבו של החשב הכללי, תביא לכך ששוויו ההוגן יעלה, מה שיביא להפחתת הגירעון המצרפי הצפוי של הקרנות. (יצוין עוד כי החשב הכללי ביקש כי עד ליום 30 ביוני 2022 יועבר אליו ולממונה על התקציבים עותק ממאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021, כפי שהועבר לבחינת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון).

ההשפעה המצרפית של דחית גיל הפרישה, ודחית מועד העברת הסיוע, בהתאם לתנאים שנקבעו לכך, צפויות להביא לכך שהגירעון המצרפי הצפוי של כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר יהיה בשיעור הנמוך מ- 0.65% מסך כל התחייבויות הקרנות, ולכן, בהתאם לקבוע בסעיף 65.ג. לתקנון האחיד, ניתן להורות על ביטול הפחתת הזכויות לעמיתי הקרנות.

לפיכך ביום 08.11.2021 ניתן אישור על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, כי החל מיום זה לא יופחתו קצבאות או זכויות אחרות שמשלמות הקרנות.

בהמשך לפנייה של הקרנות למשרד האוצר בסוף יוני 2022, ביום 21 ביולי 2022 הוצגו לחשב הכללי, לממונה על התקציבים ולרשות שוק ההון המאזן האקטוארי המעודכן של כל הקרנות שבהסדר ליום 31 בדצמבר 2021 וכן חישובי תרחישים למצב הגירעון בקרנות, כפי שנקבע במכתבו של החשב הכללי מיום 28.10.2021. בעקבות ההצגה של התרחישים ניתן אישור עקרוני על-ידי משרד האוצר לדחיית המועד להעברת הסיוע, כמפורט במכתב, וסוכם כי שווי הסיוע במאזן הקרנות יחושב ויוצג בדוחות הכספיים האקטואריים של הקרנות לפי המתווה המפורט במכתב החשב הכללי. עוד סוכם כי במקרה שיחול שיפור משמעותי באיזון האקטוארי של הקרנות, תידון מחדש נחיצות ההסדר והצורך בהמשך דחיית מועד תשלומי הסיוע.

8. תוצאות הפעילות

תשואת קרן הפנסיה (נומינלי ברוטו)

שנת 2021			ינואר עד יוני 2022			עליית מדד המחירים בתקופה
2.40%			3.13%			
תשואת תיק חופשי (ללא סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת נכסי השקעה (ללא סיוע ממשלתי ישיר)	תשואה כוללת (כולל סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת תיק חופשי (ללא סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	תשואת נכסי השקעה (ללא סיוע ממשלתי ישיר)	תשואה כוללת (כולל סיוע ממשלתי ישיר ואג"ח מיועדות)	
12.19%	12.50%	11.30%	-5.33%	-6.39%	-7.74%	מבטחים
12.35%	12.83%	11.68%	-5.77%	-6.78%	-7.81%	מקפת
12.14%	12.49%	10.30%	-8.24%	-8.15%	-9.33%	ק.ג.מ
7.81%	11.07%	8.85%	-8.66%	-7.77%	-5.63%	בנין
8.45%	12.41%	9.11%	-8.92%	-8.22%	-6.81%	חקלאים
9.87%	11.88%	9.23%	-7.96%	-7.62%	-8.44%	אגד
11.16%	11.38%	10.06%	-9.03%	-8.69%	-9.68%	הדסה
5.82%	14.91%	8.87%	-6.82%	-7.46%	-6.73%	נתיב
12.04%	12.90%	10.96%	-5.89%	-6.75%	-8.02%	תשואה כוללת
9.41%	10.26%	8.36%	-8.74%	-9.58%	-10.81%	תשואה ריאלית

9. השפעת גורמים חיצוניים

התחייבויות תלויות ותביעות:

בתקופת הדוח לא חלו שינויים בהתחייבויות התלויות והתביעות כפי שפורטו בדוחות הכספיים השנתיים פרט למצוין בדוח הכספי הרבעוני.

תביעת קרן הגמלאות של חברי אגד נגד אגד:

ביום 10.10.2021 ניתן פסק דין חלקי בתביעה בסך כשני מיליארד ש"ח, שהגישה קרן הגמלאות של חברי אגד כנגד אגד, בגין אי-ביצוע תשלומים שונים לקרן, ובכלל זה תשלומים למימון מאות פרישות מוקדמות של חברי אגד בעבר. בית הדין דחה את טענות אגד כי התביעה התיישנה, אף שחלק הארי של עילות התביעה נולד לפני שנת 1986. בית הדין קבע, כי אגד שלטה בקרן באופן שמנע מהקרן אפשרות להגיש תביעה נגדה.

בית הדין קיבל חלק מעילות התביעה של הקרן – בית הדין קבע, כי על אגד לשלם לקרן עבור פרישתם המוקדמת של חברים רבים שפרשו פרישה מוקדמת בשלהי שנות ה-70 ובמחצית הראשונה של שנות ה-80, לפי סעיפי התקנון 29(ג) ו-29(ה) ולשאת בכל הוצאות הניהול של הקרן, בהתאם למפורט בתצהירי הקרן. בית הדין דחה חלק מעילות התביעה (נדחתה התביעה בעניין חבות אגד להשלים את תשואת הקרן ל-6.5% והתביעה לשלם עבור פרישות מוקדמות לפי סעיף 29(ד) לתקנון).

ביום 7.3.2022 הגישה הקרן תחשיב ובו כימות עילות התביעה אשר התקבלו בפסק הדין החלקי. לפי עמדת הקרן, יש להוסיף לסכומי התביעה בעילות שהתקבלו בפסק הדין את התשואה שהניבה השקעת נכסי הקרן מאז מועד הגשת התביעה 1.9.2010 ועד מועד התשלום. לפי חישובי הקרן הסכום עומד על 945 מיליון ש"ח נכון ליום 31.12.2021. הוספת הפרשי הצמדה וריבית כדין לסכומי התביעה בעילות שנפסקו תניב סכום של 650 מיליון ש"ח נכון למועד החישוב.

גם אגד הגישה כתב כימות עילות התביעה. אגד חולקת על תחשיבי הקרן ואף הגישה בקשה למחיקת חלקים מכתב הכימות שהגישה הקרן. לשיטת אגד, אוכלוסיית החברים שפרשו קטנה מזו שהגישה הקרן ויש להפחית חלקים לא מבוטלים מהסכומים בטענות שונות. עוד לשיטת אגד אין להוסיף על הסכום הנפסק ריבית כלשהי.

בית הדין הורה לצדדים להידבר ביניהם ולהודיע עד ליום 14.4.2022 כיצד הם מבקשים להמשיך את בירור ההליך. גם כאן קיימים חילוקי דעות. הקרן מבקשת לזרז ולהשלים את מתן פסק הדין הסופי בעוד אגד מבקשת לעכב את השלמת הדיון ומתן פסק הדין הסופי.

כאמור אגד הגישה בקשה להורות על הוצאת תחשיב הקרן מהתיק והגשתו מחדש ולחילופין מחיקת חלקים נרחבים מהתחשיב שאינם תואמים לטענתה את פסק הדין. בשלב זה על הצדדים להגיש תגובות זו לכתב הכימות של זו במהלך חודש אוגוסט 2022.

במסגרת דיון מוקדם ביום 23.6.2022 בבקשת עיקול שהגישה הקרן לעיקול נכסי אגד להבטחת קיומו של פסק הדין, הגיעו הצדדים להסכמה דיונית לפיה אגד תמנע ממכירת נכסים או תשלומים מהותיים שלא במהלך העסקים הרגיל, אלא אם כן תימסר הודעה מראש במועד שיאפשר שמיעת בקשת העיקול לגופה.

בית הדין הארצי קבע דיון מוקדם בערעורים שהגישו אגד והקרן ובמסגרת דיון זה, שהתקיים ביום 18.7.2022, הצדדים הסכימו להצעת בית הדין שהערעורים יישמעו במאוחד במהלך הרבעון הראשון של שנת 2023, במקביל להמשך ההליכים בבית הדין האזורי.

בצד ההליכים המשפטיים האמורים, מתנהל משא ומתן לפשרה בין הצדדים.

10. בקורות ונהלים חיצוניים

בהתאם להוראות הדיווח של הממונה על שוק ההון, יחתמו המנהל המיוחד ומנהלת חטיבת הכספים, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי והבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקורות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes-Oxley" שנחקק בארצות-הברית.

הוראות סעיף 302 בדבר האחריות לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת רבעונית החל מהדוחות הכספיים של שנת 2008.

הוראת סעיף 404 בדבר האחריות לבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף השנה החל מהדוחות הכספיים של שנת 2011.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404 ביצעה הנהלת הקרנות הוותיקות שבהסדר, החל משנת 2009 ובסיוע חברת ייעוץ, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על המתודולוגיות המקובלות, תוך שימוש במודל הבקרה של (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission COSO).

כמו-כן, הקרנות ביצעו, על-פי הדרישות, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של הבקורות העיקריות.

הקרנות ביצעו עדכון למיפוי ולתיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים, לרבות לתהליכים מהותיים חדשים על-פי המתודולוגיות המקובלות.

כמו כן, הקרנות ביצעו, בסיוע חברת הייעוץ, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה מחודשת של הבקורות העיקריות, וזאת תוך התאמת מדגמי הבדיקות לתוצרי מיפוי הסיכונים.

הערכת הבקורות והנהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הקרנות, בשיתוף המנהל המיוחד ומנהלת חטיבת הכספים של הקרנות, העריכו לתום תקופת הדיווח את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה.

על בסיס הערכה זו, המנהל המיוחד ומנהלת חטיבת הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה הן אפקטיביות על מנת לרשום, לסכם ולדווח על המידע שקרנות הפנסיה נדרשות לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במחצית הראשונה 2022 לא ארע כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי.

11. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 ביוני, 2022 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי.

המנהל המיוחד: אפי סנדרוב

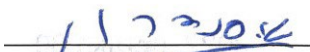
תאריך אישור הדוח: 30 באוגוסט, 2022

הצהרת המנהל המיוחד

אני אפי סנדרוב, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של קרן מבטחים- מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") ליום 30 ביוני, 2022 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על רשות ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
 5. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועדת המנהלה ולוועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

30 באוגוסט, 2022

אפי סנדרוב,
המנהל המיוחד

הצהרת מנהל הכספים

אני רוזיטל פיאדה היכל, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של קרן מבטחים- מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") ליום 30 ביוני, 2022 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על רשות ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
 5. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועדת המנהלה ולוועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רוזיטל פיאדה היכל
מנהלת חטיבת הכספים

30 באוגוסט, 2022

מבטחים - מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ
(בניהול מיוחד)
קרן פנסיה לעמיתים ותיקים

דוחות כספיים ביניים ליום 30 ביוני, 2022
בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

5	מאזנים
7	דוחות הכנסות והוצאות
8	דוחות תנועה בקרן הפנסיה
9	ביאור 1 - כללי
9	ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית
9	ביאור 3 - מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של דולר ארה"ב
10	ביאור 4 - התחייבויות פנסיוניות
11	ביאור 5 - התחייבויות תלויות ותביעות
15	ביאור 6 - הוצאות הנהלה וכלליות
15	ביאור 7 - אירועים לאחר תקופת המאזן

**דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לעמיתים של
קרן מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ - (בניהול מיוחד)**

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של קרן הפנסיה לעמיתים ותיקים של קרן מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ - בניהול מיוחד (להלן - "הקרן"), הכולל את המאזן התמציתי ליום 30 ביוני, 2022 ואת הדוחות התמציתיים על הכנסות והוצאות והתנועה בקרן הפנסיה לתקופות של שישה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך.

ההנהלה אחראית לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלה, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות "דיווח כספי לתקופות ביניים", בהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לגבי קרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד (להלן - "הנחיות הממונה") ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן - "התקנות"). אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתבסס על סקירתנו.

המידע הכספי ביניים תמציתי ליום 30 ביוני 2021 ולתקופות של שישה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, נסקרו על ידי רואי חשבון מבקרים אחרים אשר הדוחות שלהם עליהם מיום 30 באוגוסט 2021 כללו מסקנה בלתי מסוייגת.

היקף הסקירה

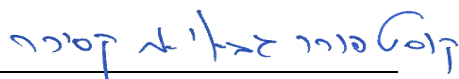
ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה (ישראל) 2410 של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחויבים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בהתאם להנחיות הממונה ובהתאם לתקנות.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים כדלקמן:

- א. לאמור בביאור 4 לדוחות כספיים ביניים אלו ולביאורים א' ו-14 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021 בדבר התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי ולדוח האקטואר המצורף. גרעון קרן לפני הסיוע הממשלתי מסתכם ליום המאזן בכ- 105,955 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2021 בכ-128,580 מיליוני ש"ח). אומדן הסיוע הממשלתי ליום 30 ביוני, 2022 מכסה את מלוא סכום הגרעון.
- ב. לאמור בביאור 5 לדוחות כספיים אלו בקשר להתפתחות תביעות ותלויות מביאור 19 לדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2021 ועדכונים חדשים.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל אביב, 30 באוגוסט, 2022

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן פנסיה לעמיתים ותיקים

מאזנים

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני		
	2021	2022	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
נכסים			
רכוש שוטף			
5,226,960	6,793,138	4,267,988	מזומנים ושווי מזומנים
357,234	*363,498	362,035	חייבים ויתרות חובה
5,584,194	7,156,636	4,630,023	
השקעות			
אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן:			
41,090,764	39,965,492	42,043,319	עלות מתואמת
24,564,636	20,880,105	17,125,854	סבסוד ממשלתי
65,655,400	60,845,597	59,169,173	
17,985,908	17,108,654	20,882,204	ניירות ערך שאינם סחירים
60,331,352	58,618,389	50,315,091	ניירות ערך סחירים
12,222,421	12,103,918	13,450,678	פיקדונות והלוואות
119,860	112,026	120,425	מקרקעין
156,314,941	148,788,584	143,937,571	סך כל ההשקעות
1,794	1,534	1,809	רכוש קבוע
38,924	*57,590	40,345	השקעה בחברה קשורה
2,536,000	2,635,000	2,249,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים
164,475,853	158,639,344	150,858,748	סך כל הנכסים
בניכוי - התחייבויות אחרות			
13,803	17,719	9,344	מעסיקים
866,870	834,733	892,181	התחייבויות שוטפות אחרות
813,692	1,347,438	1,307,983	חוזים עתידיים ובטחונות
92,482	96,535	51,323	התחייבויות בשל סיום יחסי עובד-מעביד
1,786,847	2,296,425	2,260,831	סך כל ההתחייבויות
162,689,006	156,342,919	148,597,917	סך כל הנכסים, נטו

* מוין מחדש

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן פנסיה לעמיתים ותיקים

מאזנים

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני		
	2021	2022	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
-	-	-	התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (ביאור 5)
264,168,000	243,702,000	235,178,000	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
(8,621,000)	(8,817,000)	-	סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בעתיד
-	-	(6,919,000)	סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה וצפויה להשקיע בהן בעתיד
(65,725,994)	(61,038,081)	(58,249,083)	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
(27,132,000)	(17,504,000)	(21,412,000)	סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון
162,689,006	156,342,919	148,597,917	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי
			גרעון אקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי
(118,426,000)	(118,426,000)	(128,580,000)	יתרת גרעון לתחילת תקופת הדוח
(1,586,000)	*(19,000)	(2,298,000)	התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות
(5,442,000)	*7,759,000	27,962,000	השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון
(4,243,000)	(188,000)	(3,039,000)	שינויים אחרים בהנחות ובשיטות
1,117,000	-	-	שינויי חקיקה ותקנון
(128,580,000)	(110,874,000)	(105,955,000)	יתרת גרעון לסוף תקופת הדוח
			סיוע ממשלתי
			סיוע ממשלתי עתידי לפני שינוי בריביות ההיוון:
20,847,000	20,461,000	23,732,000	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
8,094,000	9,523,000	-	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
-	-	8,775,000	סבסוד ממשלתי בגין נכסי הקרן שבגינם הקרן תהיה זכאית להבטחת תשואה וצפויה להשקיע בהן בעתיד
62,021,000	61,901,000	66,886,000	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
2,409,000	2,596,000	2,448,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל הפרישה לנשים
27,132,000	17,504,000	21,412,000	סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון
8,077,000	(1,111,000)	(17,298,000)	השפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי העתידי
128,580,000	110,874,000	105,955,000	
-	-	-	יתרת גרעון לסוף התקופה לאחר ניכוי סיוע ממשלתי
162,689,006	156,342,919	148,597,917	סך הכל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי ויתרת גרעון

*מיון חדש

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

ינתן 20
איציק סבן
מנהל אגף דיווח

רויטל פיאה היכל
מנהלת חטיבת הכספים

אפי סנדורג
מנהל המיוחד

30 באוגוסט, 2022
תאריך אישור
הדוחות הכספיים

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן פנסיה לעמיתים ותיקים

דוחות הכנסות והוצאות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני	
2021	2021	2022	2021	2022
מבוקר	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			

הכנסות (הפסדים)

(50,998)	*(5,833)	184,894	*(40,567)	136,646	ממזומנים ושווי מזומנים
מהשקעות:					
12,687,479	*5,433,622	(4,382,682)	*3,477,944	(2,160,081)	מניירות ערך שאינם סחירים, נטו
5,504,978	2,803,497	(6,062,379)	1,347,726	(3,227,260)	מניירות ערך סחירים, נטו
420,184	335,124	86,275	69,335	271,425	מפקדונות והלוואות
21,911	6,178	3,376	*2,478	1,734	ממקרקעין
18,634,552	8,578,421	(10,355,410)	4,897,483	(5,114,182)	
6,957	3,590	4,597	*1,626	2,730	הכנסות אחרות, נטו
18,590,511	8,576,178	(10,165,919)	4,858,542	(4,974,806)	סך כל ההכנסות (הפסדים)
הוצאות					
151,375	70,107	32,769	*35,082	(2,597)	הוצאות הנהלה וכלליות (ראה ביאור 6)
(14,706)	(7,145)	(7,209)	(3,648)	(3,546)	בניכוי - השתתפות בהוצאות
136,669	62,962	25,560	31,434	(6,143)	סך כל ההוצאות, נטו
112	-	-	-	-	הפרשה למס
18,453,730	8,513,216	(10,191,479)	4,827,108	(4,968,663)	עודף הכנסות (הפסדים) נטו - עובר לדוחות תנועה בקרן הפנסיה

* מוין מחדש

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

**מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד)
קרן פנסיה לעמיתים ותיקים**

דוחות תנועה בקרן הפנסיה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני		
	2021	2022	2021	2022	
מבוקר	בלתי מבוקר				
	אלפי ש"ח				
149,729,606	149,729,606	162,689,006	153,213,902	155,544,014	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לתחילת התקופה
תוספות לנכסים					
דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים עבור:					
1,188,044	595,898	559,461	297,715	277,520	פנסיות יסוד ומקיפה
18,453,730	8,513,216	(10,191,479)	4,827,108	(4,968,663)	עודף הכנסות (הוצאות), נטו - עובר מדוחות הכנסות והוצאות
תקבולים אחרים והעברות					
225,299	109,558	111,379	109,558	111,379	סיוע שנתקבל או נצבר בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
1,536,790	1,536,790	-	-	-	מקדמות בגין סיוע ממשלתי
324,407	161,470	145,767	70,436	64,171	תקבולים בגין פרישה מוקדמת
8,418	964	514	168	230	תקבולים בגין רכישת זכויות ואחרות
242,781	115,139	153,870	58,087	63,887	תקבולים מקרנות פנסיה, בעיקר בגין פנסיות משותפות והיוון
(134,000)	(35,000)	(287,000)	(38,000)	(214,000)	שינוי בגין התחייבות לסיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל פרישה
21,845,469	10,998,035	(9,507,488)	5,325,072	(4,665,476)	סך הכל תוספות לנכסים, תקבולים אחרים והעברות
תשלומים לגמלאים ולאחרים העברות					
(8,271,584)	(4,089,450)	(4,265,488)	(2,037,666)	(2,134,715)	לגמלאים, נכים ושירים, נטו
(214,404)	(88,554)	(118,734)	(52,034)	(59,609)	החזרים לעמיתים שפרשו, נטו
(307,899)	(145,504)	(176,899)	(74,229)	(74,455)	העברות לקרנות פנסיה, בעיקר בגין פנסיות משותפות והיוון
(92,182)	(61,214)	(22,480)	(32,126)	(11,842)	החזרים למעסיקים ולאחרים
(8,886,069)	(4,384,722)	(4,583,601)	(2,196,055)	(2,280,621)	סך הכל תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות
12,959,400	6,613,313	(14,091,089)	3,129,017	(6,946,097)	תוספות (קיטון) לנכסים, נטו
162,689,006	156,342,919	148,597,917	156,342,919	148,597,917	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לסוף התקופה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים.

ביאור 1 - כללי

דוחות כספיים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 30 ביוני, 2022 ולתקופה של שישה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך (להלן- דוחות כספיים ביניים).

יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוחות הכספיים השנתיים של הקרן ליום 31 בדצמבר 2021 והביאורים הנלווים אליהם (להלן- הדוחות הכספיים השנתיים).

ביאור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית

הדוחות הכספיים ביניים נערכו על פי כללי החישוב והדיווח כמתחייב לצורך עריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים בהתאם לתקן חשבונאות 14 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, בהתאם להוראות הממונה על רשות ההון, ביטוח וחיסכון שבמשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל) התשכ"ד-1964.

הדוחות הכספיים ערוכים לפי כללי החשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה ובתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים.

ברבעון השני 2022 שונתה המדיניות החשבונאית המתייחסת לחישוב ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים לאחר פרישה, חופשה ותוכניות הטבה אחרות לזמן ארוך.

עד למועד השינוי חושבה ההתחייבות בהתאם להסכמי העבודה והסכמי פרישה לגבי כל העובדים שהשתייכו להסכמים קיבוציים בהם ניתן היה לפרוש בפרישה מוקדמת.

החל מרבעון זה חושבה ההתחייבות על בסיס אקטוארי הלוקח בחשבון הנחות שונות המתבססות בין היתר על ההסכמים הקיבוציים החדשים שנחתמו השנה. ההנחות העיקריות בבסיס החישוב הינן: שיעורי עזיבה, עליות שכר עתידיות ושיעורי ההיוון.

מחוסר מהותיות, לא עודכנו הנתונים לתקופות השוואה.

ביאור 3 - מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של דולר ארה"ב

שער החליפין היציג	המדד הידוע	ליום
של דולר ארה"ב	בנקודות *	
3.500	235.9	30 ביוני, 2022
3.260	226.5	30 ביוני, 2021
3.110	228.7	31 בדצמבר, 2021
%	%	שיעורי השינוי בתקופה
12.54	3.15	יוני 2022 (6 חודשים)
1.40	1.43	יוני 2021 (6 חודשים)
10.20	1.94	יוני 2022 (3 חודשים)
(2.22)	1.30	יוני 2021 (3 חודשים)
(3.27)	2.42	31 בדצמבר, 2021

* המדד לפי בסיס ממוצע 1993 = 100.

ביאור 4 - התחייבויות פנסיוניות

א. התחייבות אקטוארית

ההתחייבויות הפנסיוניות הינן בהתאם לדוח האקטוארי שבוצע על ידי האקטוארית ויקטוריה פטשניקוב שנערך על בסיס הדוח האקטוארי ליום 31 בדצמבר, 2021. את ההתאמות ליום 30 ביוני, 2022 ביצעה גם האקטוארית ויקטוריה פטשניקוב.

התזרימים הותאמו ליום המאזן ע"י התאמתם להנחות התמותה והשיפור העתידי בתוחלת החיים כפי שפורסמו בתיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות – "עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה 2022-9-18" מיום 30/06/2022, בנוסף ע"י הפחתה של החודשים מינואר ועד יום המאזן, מהתזרים לשנת 2022.

התזרימים מודדו בהתאם לשיעור שינוי המדד מהמדד בגין חודש 11/2021 (פורסם ביום 15/12/2021) למדד בגין החודש שקדם למועד המאזן (המדד הידוע האחרון במועד המאזן).

שיעורי הריבית חסרת הסיכון – שיעורי הריבית צמודי מדד שפורסמו ע"י החברה המצטטת בסמוך ליום המאזן.

נתוני הנכסים כפי שהתקבלו ליום המאזן. השינוי בגרעון בתקופת הדוח נובע בעיקר מהשפעות התשואה והשינוי בווקטור הריביות על הנכסים ועל ההתחייבויות הפנסיוניות ומעדכון הנחות התמותה והשיפור העתידי בתוחלת החיים.

ב. איזון הקרן

ליום 30 ביוני, 2022, לאחר רישום כל יתרת הסיוע הממשלתי שטרם שולם ורישום חלק מכרית הביטחון, הקרן מאוזנת.

אלמלא הסיוע הממשלתי שהקרן צפויה לקבל לפי הוראות החוק, היה לה גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך 105,955 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2021 סך כ- 128,580 מיליוני ש"ח). מרבית השינוי בגרעון זה נובע מהשינוי בווקטור הריביות ומהתשואה שהושגה בפועל מהשקעות הקרן לעומת התשואה החזויה.

ג. אופן הקצאת הסיוע

במאזן האקטוארי הוקצה הסיוע כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. שיטת חלוקה זו היא בתיאום ואישור הממונה על רשות ההון, ביטוח וחסכון.

ד. כרית ביטחון לקרנות

כאמור בביאור 14 לדוחות הכספיים השנתיים, קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר זכאיות לכרית ביטחון, אשר מעמידה להן המדינה, ואשר נועדה להגן על עמיתי וגמלאי הקרנות מפני תנודתיות בתשואות חסרות סיכון.

אופן חלוקת הסכומים מכרית הביטחון לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר.

בהתאם לאמור בחוק, השווי ההוגן ליום 30 ביוני 2022 של תקרת כרית הביטחון לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שוויה העתידי במועד אזילת ההון, בהנחה שהסכומים מתוך כרית הביטחון ישולמו כנגד התשלומים השוטפים של הקרנות, מהוון בווקטור הריבית הוא כ- 52,310 מיליוני ש"ח, מתוך סכום זה נרשם סך של כ- 21,412 מיליוני ש"ח לצורך האיזון האקטוארי של הקרן.

צבירת העבר – הסכום המצטבר משנת 2009 ועד מועד המאזן, של הגרעון שנוצר בשל הפרש בין ריבית חסרת סיכון לבין ריבית שנתית צמודה למדד של 4% ובגין אותה התקופה. צבירת העבר מכרית הביטחון, נכון ליום המאזן, עומדת על סך 42,372 מיליוני ש"ח לקרן.

ביאור 5 - התחייבויות תלויות ותביעות

בתקופת הדוח חלו עדכונים בחלק מההליכים המשפטיים שנזכרו בביאור מס' 19 לדוחות הכספיים השנתיים, כמפורט להלן:

א. תעשייה אווירית (ביאור 19 ג)

ביום 6.3.2022 הגישה התעשייה האווירית ערעור על פסק הדין בבית הדין הארצי לעבודה. ההסתדרות הכללית וארגון עובדי התעשייה האווירית הגישו בקשה למתן ארכה להגשת ערעור עקב פטירת בא כוחם.

ביום 17.3.2022 הגישה מבטחים ערעור על פסק הדין בבית הדין הארצי, בדרישה לקבל החזר הוצאות וכן את תשואת הקרן על החוב שנפסק לזכותה.

ביום 21.3.22 ניתנה החלטה לפיה על הצדדים להודיע אם הם מסכימים למתן צו עיכוב ארעי אשר תינתן עד למתן החלטה אחרת וזאת לאחר שיוגש ערעור ההסתדרות.

ביום 28.3.2022 הגישה מבטחים תגובה לפיה היא מתנגדת למתן צו עיכוב ארעי עד למתן החלטה אחרת.

ביום 5.4.2022 הגישה תע"א תשובה לתגובת מבטחים. ההסתדרות הגישה בקשת רשות ערעור ביום 2.5.2022.

בית הדין הארצי סיווג את ההליך כערעור ונתן זכות תגובה לצדדים עד ליום 11.5.22.

כמו כן, ניתן צו ארעי לעיכוב ביצוע עד למועד הדיון המוקדם בערעורים.

ביום 29.6.2022 התקיים דיון קדם ערעור בבית הדין הארצי לעבודה. נקבע בהסכמה כי המעמד של ההסתדרות הינו של צד נדרש ולא של בעל דין. עוד נקבע כי שני הערעורים יידונו יחד על יסוד כתבי הערעורים וסיכומים שבכתב שיגישו שלושת הצדדים בו זמנית וטיעונים בעל פה במועד שייקבע בראשית חודש נובמבר 2022.

נוכח קביעת מועד לדיון בערעור ביום 8 לנובמבר 2022 תיוותר החלטת עיכוב הביצוע על כנה.

ב. בקשת שלמה הלוי ואברהם חביב לאישור תובענה כנגד מבטחים כתובענה ייצוגית (ביאור 19 ז):

מועד לדיון בסוגיות מבנה הקרן נדחה מעת לעת לבקשת התובעים בשל סיבות אישיות של באי כוח המבקשים ונקבע ליום 4.7.2022, ובהמשך נדחה פעם נוספת ליום 17.11.2022.

כעת מנסים המבקשים למקד את תביעתם בטענה כי ניתן להיפרע מפוליסת הביטוח של הקרנות אשר אמורה לכסות נזקים שהם תוצאה של מעשים כמו אלה שבהם הורשע מר יצחק כהן. עמדת הקרנות היא שגם הפיצוי שתשלם המבטחת לפי הפוליסה בעקבות פניית הקרנות הם כספי העמיתים.

לצורך זה הגישו בחודש יוני 2022 בקשה לגילוי פוליסות הביטוח של הקרנות ופרטים נוספים הקשורים בפוליסות אלו. עמדת הקרן היא כי אין מקום לגילוי הפוליסות שכן הכספים שיתקבלו הינם נכסי עמיתים ולא מקור חיצוני ממנו ניתן לשלם פיצויים. תגובת הקרן הוגשה ביום 13.7.2022 לבית הדין.

ג. צדק פיננסי נ' מבטחים (ביאור 19 ח):

דיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית התקיים בחודש מאי 2022 וכעת על בית הדין לדון בבקשה הייצוגית ועל הצדדים להגיש את סיכומיהם בתיק בהתאם למועדים שקבע בית הדין.

ד. אמיר שגב נ' מבטחים (ביאור 19 יב):

ביום 28.4.2022 הודיעו התובעים כי ביום 27.4.2022 ניתן פסק דין בתביעה נגד רשות המיסים וכי התובעים לומדים את האמור בפסק הדין.

במהלך חודש יוני 2022 הגישו המבקשים עמדה ובה הם טוענים כי יש להמשיך בניהול ההליך וזאת משום שלטענתם פסק הדין בתביעה כנגד רשות המיסים לא נותן מענה לנזק שנגרם לגמלאים בשנים: 2012-2015 וכן משום שלא כל הגמלאים יפנו לרשות המיסים על מנת לקבל החזר של סכומי המס שנוכו מקצבאותיהם. עוד ביקשו המבקשים להתיר להם לצרף תובעים נוספים.

בחודש יולי 2022 הגישו הקרנות תגובה המתנגדת להודעת התובעים. לעמדת הקרנות נוכח הקביעות בעניין רשות המיסים אין מקום עוד לתביעות כנגדן שכן ניתן מענה נגד רשות המיסים. לטענת הקרנות בתביעה נגד רשות המיסים נקבע במפורש שרשות המיסים הורתה למשלמי הקצבאות כיצד לפעול ולא התירה להם לתת את הפטור הנוסף, אלא בהתאם לאישור מרשות המיסים. הקרנות טוענות כי תביעה ביחס לשנים 2012-2013 התיישנה וביחס לשנים 2014-2015 אין לתובעים עילת תביעה, בהינתן העובדה שהקרנות פנו לגמלאים מספר פעמים בעניין הפטור הנוסף ובהינתן העובדה שהגמלאים יכלו לפנות במועד הגשת התביעה נגד רשות המיסים (2018) ולדרוש החזר מס שנוכה בהתעלם מהפטור הנוסף לו הם זכאים משנת 2012.

עוד נטען, כי כספי המס שנוכו הועברו לרשות המיסים ואין הצדקה לחייב את הקרנות לפצות את הגמלאים, אלא שפנו לרשות המיסים ואלה שלא פנו להשבתם. עוד הובהר כי אין לקרנות מקור כספי לפיצוי הגמלאים.

נקבע דיון בבית המשפט ביום 11.9.2022.

ביאור 5 - התחייבויות תלויות ותביעות (המשך)

ה. תביעה ששון עטרי ואברהם גרינפלד נ' מבטחים (ביאור 19 ג):

ביום 24.4.2022 נענה בית הדין חלקית לבקשת התובע והורה כי הממונה על שוק ההון ימסור עמדה בהליך. בית הדין לא קיבל את הבקשה לצירוף הממונה להליך. טרם הוגשה עמדת הממונה בהליך.

ו. נולף מיכאל נ' מבטחים ואחרים (ביאור 19 יד):

ביום 31.3.2022 הוגשה עמדת הממונה. במהלך חודש מאי 2022 הגישו הקרנות תגובה לעמדת הממונה. המבקש לא הגיש תגובה וניתנה לו אפשרות להגישה עד 1 ביוני 2022. ביום 26.6.2022 ניתנה החלטתו של בית הדין האזורי לעבודה לאשר את התביעה כייצוגית. בית הדין קבע כי פרשנות התובע את הוראות התקנון אשר נתמכת על ידי הממונה על שוק ההון ומתיישבת גם עם הוראות חוק הפיקוח ותכליתו, מבססת לכאורה עילת תביעה שניתן לדון בה כתביעה ייצוגית. אגב כך דחה בית הדין את טענת התיישנות של הקרנות על בסיס ההלכה שנפסקה בפרשת פיורסט נגד מבטחים. וקבע, כי טענת התיישנות תתפוס לגבי קצבאות ששולמו 7 שנים או יותר לפני מועד הגשת התביעה.

בית הדין קבע כי אף אם אין לתובעים עילת תביעה ישירה נגד 5 קרנות שיטת שלוש השנים (נוסף למבטחים) הרי שמאחר שהקרנות מנוהלות יחד ולהן תקנון אחד, אין מניעה לאשר את הבקשה גם לגבי יתר הקרנות בשיטת שלוש השנים.

עוד נקבע בהחלטה, כי הקבוצה בשמה תנוהל התביעה הייצוגית היא קבוצת הפורשים החל משנת 2012 – המועד בו החליטה מבטחים לפעול באמצעות מערכת מפנה. בהחלטה חייב בית הדין את הקרנות לשלם לב"כ התובע שכ"ט בסך של 100,000 ש"ח ונקבעו הסדרים לגבי המשך הדיון בתביעה עצמה.

הקרנות הגישו בחודש יולי 2022 בקשת רשות ערעור ובקשה לעיכוב ביצוע עד להכרעה בה. המבקש ביקש למחוק חלקים מהבקשות האמורות והקרן הגיבה לבקשה זו ביום 31.7.2022. בית הדין הארצי נענה לבקשה לעיכוב פסק דינו של בית הדין האזורי, ביקש להגיע על בקשת רשות הערעור וקבע דיון בה ביום 19.10.2022.

ז. רבע כחול נ' קג"מ מבטחים מקפת (ביאור 19 טו):

ביום 20.6.2022 התקיים דיון קדם משפט במסגרתו הסכימו הצדדים לבוא בדברים ביחס לבקשות הדדיות שהוגשו בעניין גילוי ועיון במסמכים. כמו כן, נקבע כי בקשות מקדמיות יוגשו, במידת הצורך עד ליום 30.9.2022. דיון מקדמי נוסף נקבע ליום 12.1.2023.

ח. אליהו אביטל נ' מבטחים קג"מ ומדינת ישראל (ביאור 19 טז):

דיון ההוכחות התקיים ביום 16.5.2022 במהלכו נחקרו כל העדים. בתום הדיון ניתנה החלטה על סיכומי הצדדים. ביום 12.7.2022 הוגשו סיכומי התובע וקעת על הקרנות להגיש סיכומים מטעמן.

ט. דב השכל נ' הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון (ביאור 19 יז):

ביום 22.3.2022 ניתנה החלטת בית המשפט לפיה התיק יקבע לדיון בפני הרכב. הדיון נקבע ליום 19.9.2022.

י. שני שוורץ נ' מקפת ומבטחים (ביאור 19 יט):

בקשת האישור הוגשה לבית המשפט המחוזי, משכך תוגש בקשה להעברת הדיון בתביעה לבית הדין האזורי לעבודה אשר לו נתונה הסמכות הייחודית לדון בה. דיון קדם משפט נקבע ליום 13.11.2022 ויש להגיש תגובה לבקשה לאישור התובענה הייצוגית עד ליום 14.7.2022.

ביום 25.5.2022 הגישו הקרנות בקשה להעברת הדיון לבית הדין לעבודה וכן בקשה לדחות את המועד להגשת תגובה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית עד להכרעה בבקשה בעניין הסמכות. בית הדין נעתר לבקשה בעניין הגשת תגובה לבקשה לאישור עד להכרעה בשאלת הסמכות, אשר יש להניח כי זו תידון במועד קדם המשפט.

ביאור 5 - התחייבויות תלויות ותביעות (המשך)

יא. פנינה ברוט נ' קרנות הפנסיה הוותיקות (ביאור 19 יט):

התביעה ובקשת האישור הוגשו לבית המשפט המחוזי בחיפה אשר קבע כי על הקרנות להשיב לבקשת האישור עד לחודש יוני 2022. דיון מוקדם נקבע ליום 31.10.2022. התביעה הוגשה בבית המשפט המחוזי בחיפה בטענה כי עניינה של התביעה אינו בתחום סמכותו הייחודית של בית הדין לעבודה. הקרנות סבורות כי הסמכות הייחודית לדון בתביעה נתונה לבית הדין לעבודה ועל כן בשלב הראשון תוגשנה בקשה להעביר את התביעה לבית הדין לעבודה בתל אביב (בתים) המוסמך לדון בה. הקרנות הגישו בקשה לסילוק התובענה על הסף או העברתה לבית הדין לעבודה לאור סמכות העניינית הייחודית ונקבע כי על התובע להגיש תגובה וזאת עד שלושים ימים מקבלת בקשת הקרנות. כמו כן, הגישו הקרנות בקשה למתן ארכה להגשת תגובה מטעמן בבקשה לאישור התובענה כייצוגית וזאת לאור הגשת הבקשה להעברת התובענה לבית הדין לעבודה. טרם הוגשה תגובת הקרנות לבקשת האישור.

בחודש מאי 2022 הגישו הקרנות בקשה להעביר את הדיון לבית הדין לעבודה ומנגד טענו התובעים כי תביעתם היא תביעה נזיקית אשר הסמכות לדון בה נתונה לבית המשפט המחוזי והקרנות השיבו לטענות אלו.

הקרנות ביקשו לדחות את המועד להגשת תגובתם עד להכרעה בשאלת הסמכות. בית המשפט קבע כי המועד להגשת התגובה לבקשת אישור התביעה כייצוגית יידחה עד לאחר הכרעה בשאלת הסמכות. ביום 31.7.2022 קיבל בית המשפט את עמדת הקרנות והורה להעביר את ההליכים לבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב, מאחר שהם עוסקים בפרשנות ויישום התקנון האחיד והם נטועים בלב סמכות הייחודית של בית הדין לעבודה. נקבע מועד לדיון ביום 24.4.2023 בבית הדין האזורי לעבודה בתל אביב ועל הקרנות להגיש תגובה מטעמן לבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

יב. חנה תמרי נ' מבטחים (ביאור 19 יח):

בחודש מאי 2022 הוגשה תגובת הקרנות לבקשת האישור. עמדת הקרנות היא כי התקנון האחיד אינו מקנה זכות להשבת דמי גמולים בחישוב צבירה מצרפי במספר קרנות, אלא רק כאשר יש צבירה של שיעור קצבה מרבי בקרן אחת בלבד. דיון מוקדם בבקשת האישור התקיים ביום 30.6.2022 ודיון הוכחות בבקשה נקבע ליום 5.1.2023. במהלך הדיון המוקדם הוחלט לבקש לקבל את עמדת הממונה על שוק ההון בענין המחלוקת בדבר הוראות התקנון האחיד ופרשנותן.

יג. שלום חרזי נ' מבטחים

פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בערעור ניתן ביום 29.5.2022. בפסק הדין נדחה הערעור ונקבע כי הלכת קוריצקי אינה חלה על הסכם הרציפות עם הרשויות המקומיות. בית הדין הארצי קבע, את הברור מאליו, כי קרנות הפנסיה פועלות לפי שני עקרונות מרכזיים, דינאמיות התקנון ושוויון בין העמיתים (שהוא נשמת אפן של הקרנות). בית הדין קבע כי על פני הדברים בעקבות הלכת קוריצקי קיים חוסר שוויון בין עמיתי הקרנות שעברו לעבוד במדינה והחילו על עצמם את הסכם הרציפות ובין יתר העמיתים. בית הדין הארצי סקר את הרקע לסגירת הקרנות ולתיקון בחוק הפיקוח ש"הלאים" את הקרנות - הפקיע את ניהול הקרנות מידי ההנהלות הקודמות ומינה להן מנהל לפי החוק, וקבע להן תקנון חדש - התקנון האחיד.

בית הדין סקר את ההבדלים בין ההסדרים השונים החלים על עובדי מדינה ועובדי הרשויות, ועל מקורותיהם, וקבע כי חרף העובדה שהסכם הרציפות ברשויות זהה בלשונו להסכם הרציפות במדינה, ולמרות שעובדי הרשויות נהנים מהסדר פנסיה המבוסס על ההסדר הקבוע בחוק הגמלאות (חשמ"ג) החל על עובדי המדינה, המקור הנורמטיבי של ההסדרים החלים על עובדי המדינה - חוק הגמלאות - שונה מהמקור הנורמטיבי החל על עובדי הרשויות, אשר נהנים מהסדר פנסיה דומה לזה הקבוע בחוק הגמלאות, מכוח הוראות הסכם קיבוצי, ולא מכוח הוראות חוק. אגב כך באר גם כי הסכם הרציפות במדינה נחתם על ידי שר האוצר לפי הוראה מפורשת בחשמ"ג, בעוד שהסכם הרציפות ברשויות נחתם על ידי מרכז השלטון המקומי ולא חלות עליו הוראות החשמ"ג בדבר הפרוצדורה בה יש לנקוט כדי לשנות את הוראותיו.

ביאור 5 - התחייבויות תלויות ותביעות (המשך)

יג. שלום חרזי נ' מבטחים (המשך)

בית הדין דחה את טענת ההסתדרות כי כל עוד לא נעשה שינוי בהוראות הסכם הרציפות לפי האמור בסעיף 63 לתקנון האחיד, על הקרנות לנהוג לפי הוראות הסכם הרציפות תוך התעלמות מהוראות התקנון האחיד. בית הדין קבע כי הוראות חוק הפיקוח לפיו הוראות התקנון האחיד יחולו על אף האמור בכל הסכם או הסדר אחר לרבות הסכם קיבוצי, מתייחסת גם להסכם הרציפות ברשויות שהוא הסכם קיבוצי.

עוד קבע בית הדין הארצי כי "הרחבת מעגל הזכאים לקבלת הטבות שאינן עולות בקנה אחד עם הוראות התקנון האחיד לקבוצות נוספות של עמיתים אשר יש במאפייניהם דמיון למאפיינים של עובדי מדינה, תעמוד בניגוד גמור לכוונת התיקון לחוק הפיקוח ל"יצירת אחידות במערך הזכויות" (סעיף 78ט) ותסכל את הכוונה לפיה 'לא תהיה הפליה בין עמיתים בקרן'."

סופו של דבר נקבע בפסק הדין כי דינם של עובדי הרשויות והסכם הרציפות ברשויות כדינם של כלל עמיתי הקרנות, אשר זכויותיהם נקבעות בהתאם להוראות התקנון האחיד, כפי שנקבע במפורש בחוק הפיקוח, לצורך השגת תכליתו.

יד. תביעת יהושע לדור נ' עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות – (ביאור 19 ד):

נוכח מהלך הדיון בערעורו של שלום חרזי, בו השתתפו גם נציגי הצדדים להסכם הרציפות – מרכז השלטון המקומי וההסתדרות וכן רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון, ופסק הדין שניתן בערעור חרזי, ביום 29.5.2022, אנו סבורים כי סיכויי הערעור להידחות עולים מהותית על הסיכון שיתקבל, נוכח קביעות פסק הדין בערעור חרזי.

ביום 14.7.2022 דחה בית הדין הארצי את הערעור בעניין לדור משני נימוקים. העדר עילה נוכח פסק דין חרזי; החריג לפי סעיף 10(3) לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות, שעה שהזכויות הן לפי הסכם קיבוצי וארגון העובדים החתום עליו מגלה מעורבות בעניין.

טו. ד"ר נאום מילמן נ' מבטחים (ביאור 19 יא):

ביום 29.5.2022 ניתן פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בערעורים שהגישו הקרן והמדינה על פסק דינו של בית הדין האזורי אשר קיבל את תביעתו של ד"ר מילמן. בית הדין הארצי דחה את הערעורים וקבע כי מעמדו הנורמטיבי של הסכם הרציפות עם המוסד לביטוח לאומי זהה למעמדו הנורמטיבי של הסכם הרציפות במדינה, עליו אמר בג"ץ את דברו בפרשת קוריצי – מבטחים. נקבע כי הוראות חוק שרות המדינה גמלאות חלות על עובדי המוסד מכוח הוראת חוק מפורשת. גם הסכם הרציפות של המוסד עם הקרנות נערך על ידי שר האוצר מכוח סעיפים 86 ו-105 לחוק הגמלאות ולאחר מו"מ עם ההסתדרות וקבלת המלצת ועדת השירות והוא אף פורסם ברשומות.

ביאור 6 - הוצאות הנהלה וכלליות

במסגרת הניהול המשותף של קרנות הפנסיה שבהסדר משולמות חלק מההוצאות במרכז עבור כל הקרנות. נערכת התחשבות בין הקרנות ונזקפות הוצאות על פי מודל שאושר.

להלן ההרכב:	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני		לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
	2021	2022	2021	2022	
	בלתי מבוקר		מבוקר		
	אלפי ש"ח				
שכר ונלוות	18,033	18,601	37,173	37,936	71,826
עדכון התחייבות להטבות עובדים *	(1,530)	(38,510)	(39,843)	(3,650)	(6,841)
החזקת משרד ותפעוליות שונות	8,086	8,817	17,445	15,764	32,061
מחשוב, נטו	10,493	8,495	17,994	20,057	54,329
סה"כ	35,082	(2,597)	32,769	70,107	151,375

* ראה [ביאור 2](#).

ביאור 7 - אירועים לאחר תקופת המאזן

השפעת החקיקה בנושא הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה

ביום 4 בנובמבר 2021 התקבל בכנסת חוק ההתייעלות הכלכלית לשנות התקציב 2021-2022 בפרק ג לחוק ההתייעלות הכלכלית שעניינו הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה.

בחוק נקבע כי מנגנון אגרות החוב המיועדות יוחלף במנגנון חדש של הבטחה להשלמת תשואה כך ש- 30% מנכסי קרנות הפנסיה שעד חקיקת החוק הושקעו באג"ח מיועדות יושקעו בהתאם למנגנון שנקבע בחוק וייהנו מזכאות להבטחת תשואה שנתית של 5.15% צמוד מדד.

ביום 27 ביולי 2022 התפרסם חוזר פנסיה 2022-3-2 המתקן את חוזר פנסיה 4-2006 לעניין הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות להן מונה מנהל מיוחד.

החוזר התאים את הוראות הגילוי בדוח הכספי ובדוח האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות להן מונה מנהל מיוחד לקיומו של מנגנון הבטחת תשואה, כך שבמאזן החשבונאי ובמאזן האקטוארי נוספו סעיפים המשקפים את המדידה הנדרשת.

הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2022 כוללים את השפעת המעבר הצפוי ממנגנון של רכישת אגרות חוב מיועדות בתשואה ריאלית שנתית של 4.86% לתקופה של 15 שנים, למנגנון הבטחת תשואה ריאלית שנתית של 5.15% לתקופה של 5 שנים וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2022. בהתאם להוראות החוזר, השפעה זו נאמדה נכון למועד הדוחות בגידול של כ- 210 מיליוני ש"ח בהתחייבויות הפנסיוניות, בניכוי סבסוד ממשלתי.